

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Fylkesutvalgets budsjettseminar 4. september 24

Fylkeskommunedirektørens samlepresentasjon

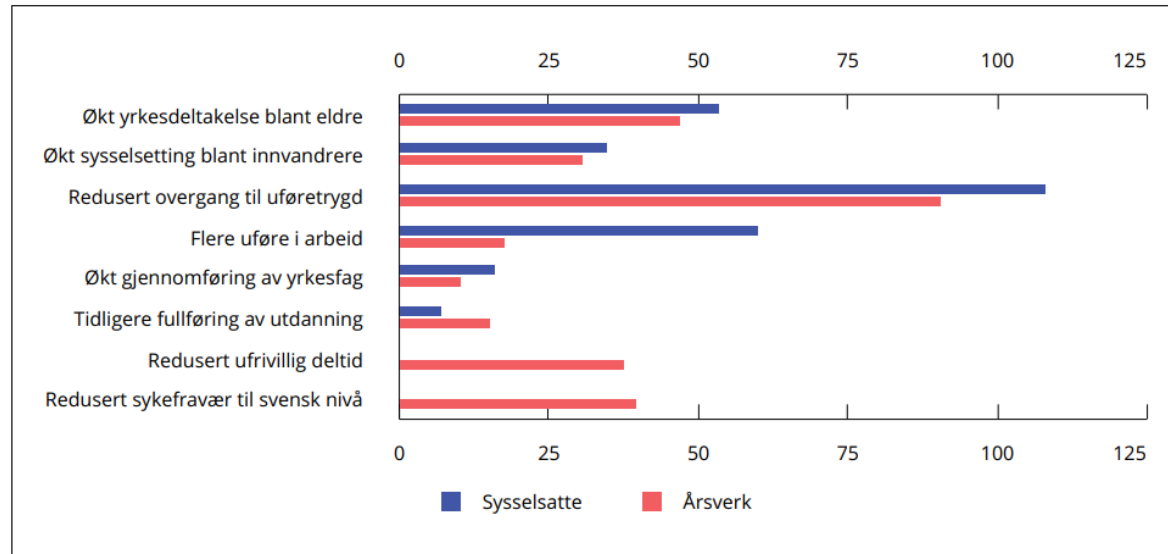
Agenda budsjettseminar 4. september

- 0900-0910. Velkommen v/fylkesordfører
- 0910-0920. Strategiske avveininger i budsjettarbeidet v/fylkeskommunedirektør
- 0920-1030. Økonomiske rammer og handlingsrom v/finansdirektør og økonomisjef
- 1030-1045. Pause**
- 1045-1140. Avdelingsvis gjennomgang. Del I
- 1140-1230. Lunch**
- 1230-1410. Avdelingsvis gjennomgang. Del II
- 1410-1450. Investeringer
- 1450-1500. Oppsummering v/fylkesordfører og fylkeskommunedirektør

Hva sier perspektivmeldingen 2024?

- Hvis ikke kursen legges om vil utgiftene til velferdsstaten over tid vokse med om lag 7 milliarder kroner mer per år enn inntektene hvert år frem mot 2060. Perspektivmeldingen fra 2021 beregnet gapet til 5 milliarder pr år
- Knut Vareide i Telemarksforskning mener perspektivmeldingen er for optimistisk. Han peker blant annet på for optimistiske mål for fruktbarhet, og at det mest sannsynlige scenarioet er sterk vekst i offentlig sektor og et krympende næringsliv
- Hva kan vi som fylkeskommuner og kommuner bidra med? Vi kan blant annet øke forutsetningene for produktivitet og samfunnsdeltakelse ved å få flere inn i utdanning og inntektsgivende arbeid

- Hvor har vi et potensiale om vi legger til grunn perspektivmeldingens beregninger? (se figur nedenfor)

Figur 3.23 Økning i antall sysselsatte og antall årsverk ved ulike retningsvalg.¹ 1 000. Full effekt

- Økt yrkesdeltakelse blant eldre, innvandrere og færre på uføretrygd kombinert med økt utdanningsfart og flere som fullfører yrkesfag er viktige grep. Lavere sykefravær og færre på deltid må også til

KS om offentlig velferd og det store forventningsgapet

- KS spurte medlemmene i debattheftet 2020 om **grenser for offentlig velferd**. Den store responsen fra kommunesektoren bidro til at KS satte saken høyt på dagsorden
- I kommunesektorens tilbakemelding på «**Debatthefte del 1 – 2023. Med evne og kraft til å bære**», ble kapasitet og kompetanse trukket frem som det viktigste utfordringsområdet
- I årets debatthefte «**Hvordan tette forventningsgapet?**» sier KS at det er på tide at lokal- og regionalpolitikere går aktivt inn i den store diskusjonen om økonomisk bærekraft
- KS utfordrer blant annet egne medlemmer på **hvordan folkevalgte kan ta en aktiv styrings- og lederrolle i en nødvendig økonomisk omstilling**, hvordan kommunisere godt med innbyggere og ansatte underveis og behovet for å utfordre statlig styring

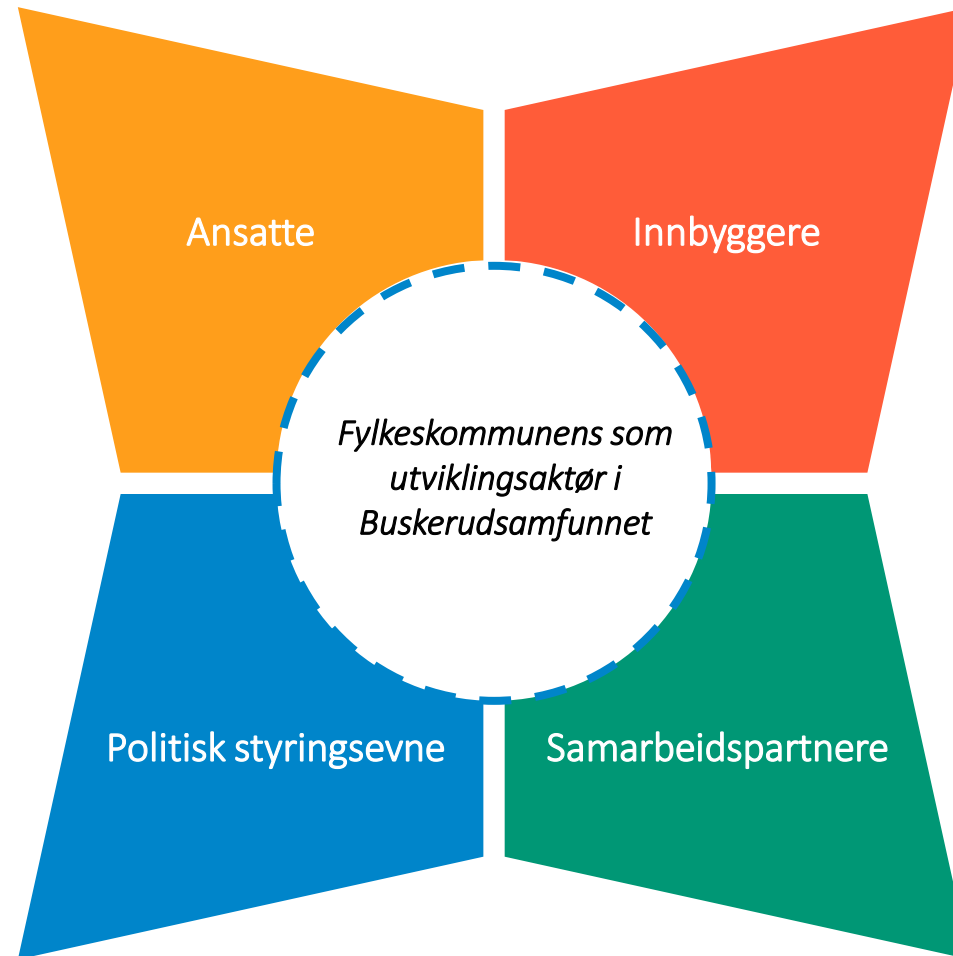
Sikkerhetspolitisk hensyn får også økonomiske konsekvenser*

Strategiske avveininger i omstilling- og utviklingsarbeidet til BFK

Vi må ha kraft til å satse på våre ansatte under og etter at omstillingen er over. Ansattes kompetanse er BFKs viktigste verdi

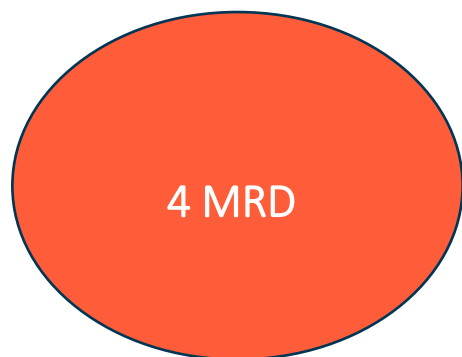
Vi trenger en sunn økonomi, og styring som ivaretar hensynet til ansatte, innbyggere og gode samarbeidspartnere

Vi skal fortsatt levere gode tjenester, men vi trenger et å nedskalere tjenestetilbud og tjenestenivå tilpasset økonomiske rammer

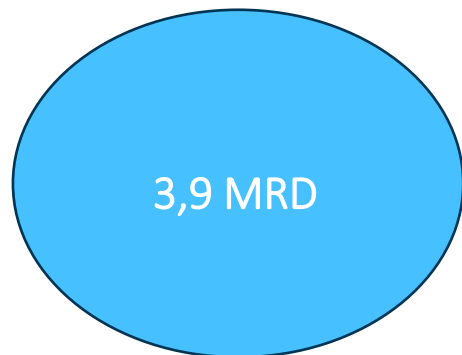
Vi trenger et sterkere samarbeid med kommuner og andre om de viktigste samfunnsutfordringene utledet av RPS-prosessen

Økonomisk status og fortsatte utfordringer pr august 2024

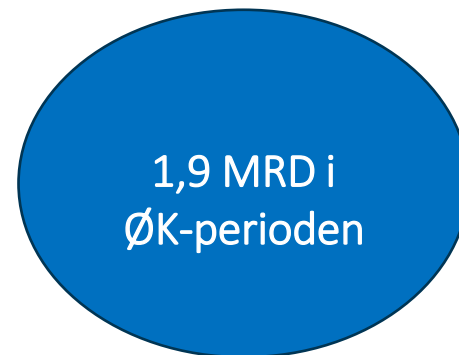
4 MRD

Gjeld

3,9 MRD

Driftsbudsjett

1,9 MRD i
ØK-perioden

Investeringer

Negativt i
perioden

Netto driftsresultat

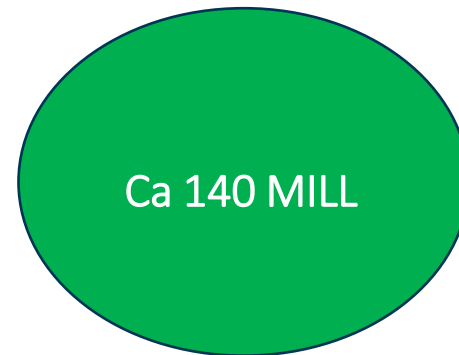
* Ikke disponert. Litt
under 200 MILL

Reservefond

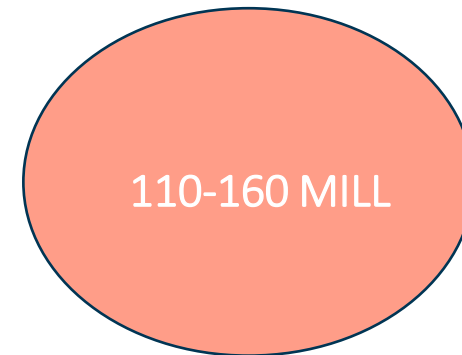
250-300 MILL

Omstillingsutfordring

Ca 140 MILL

Omstillingseffekt

110-160 MILL

Omstillingsdelta

Teknisk beregningsutvalg anbefaler på generelt grunnlag et netto driftsresultat på 4 % for fylkeskommuner og 1,75 % for kommuner. Forskjellen skyldes at fylkeskommuner har høyere investeringsnivå i forhold til driftsnivået enn kommuner. 3 prosent tilsvarer ca 120 mill pr år. I økonomiplanen for 2024 – 2027 har fylkestinget foreløpig vedtatt følgende økonomiske måltall for Buskerud fylkeskommune:- Netto driftsresultat på minimum 3 % - Reservefond (frie disposisjonsfond) minst 5 % - Gjeldsgrad: under 90 %.

Metodisk tilnærming i prosessarbeidet*. *Høsten 2024*

Politisk behandling i
FU og FT 14. og 20.
juni

5

- FKs retningssak publiseres 6. juni
- Saken bygger på rapportene til BDO og PwC
- Innholdet i saken er FKs helhetlige anbefaling etter drøftinger med hovedtillitsvalgte
- FU innstiller til FT

FK forbereder FUs
budsjettseminar
juni, juli, august

6

- Innarbeide endringer i rammevilkår fra KOMPROP
- Innarbeide nye anslag på pensjon, deflator og renter
- Innarbeide konsekvenser for fordeling av eiendeler, gjeld og overskudd fra Viken
- Kvalitetssikre tall og tiltak

Fylkesutvalgets
budsjettseminar 4.
september

7

- Første utkast til rammer for budsjett og økonomiplan
- Se på endring av rammevilkår, demografi andre effekter
- FU gir kommentarer til FK før administrasjonen fullfører sitt budsjettarbeid

Statsbudsjettet
legges frem 7.
oktober

8

- Oppdaterte tallforutsetninger og beregninger fra statsbudsjettet innarbeides i budsjettforslaget
- Sak om budsjett og økonomiplan for 2025-2028 drøftes med hovedtillitsvalgte

FKs budsjettforslag for
2025-2028 presenteres
månedsskiftet okt/nov

9

- FKs budsjettforslag 4. november etter føringer fra FUs budsjettseminar og i tråd med vedtatte resultatmål for forsvarlig økonomisk styring
- Omtale av økonomisk gjennomføringsplan etter drøftinger med hovedtillitsvalgte

Politisk behandling i FU
og FT 19. november og
16. desember

10

- FU innstiller til fylkestinget, og budsjettforslag legges ut på høring
- FT vedtar budsjett og økonomiplan for 2025-2028

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Rammevilkår

Finansdirektør

Fylkesutvalgets budsjettseminar. På vei mot budsjett 2025

- Budsjettseminaret er til for å gi politikere innsyn i budsjettprosessen og kunne stille spørsmål og forberede økonomiplanbehandlingen
- For å kunne bygge opp budsjettet forsvarlig har vi tatt for oss de ytre påvirkninger på den økonomiske rammen endringer i rammevilkår, demografi, faktiske feil i budsjettgrunnlaget fra Viken
- 2024 budsjettet er grunnlaget for justeringer noe som vil gi oss utgangspunkt for å danne nye rammer
- Vi starter med en økt hvor vi gjennomgår ytre økonomiske rammer, og hvordan dette påvirker økonomien vår
- Det gir utgangspunkt for en gjennomgang av hva vi på nåværende tidspunkt ser for oss som mulige grep for å få på plass en bærekraftig økonomi

Lønns- og prisvekst

Alle tall er presentasjonen er i 2024 kroner.

Fylkeskommunedirektøren vil justere for lønns- og prisvekst etter at statsbudsjettet fremlegges 7. okt.

Det kan være endringer i statsbudsjettet som endrer forutsetningene i tallgrunnlaget

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Demografi

økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser

Økonomisjef

Usikkerhet i befolkningsvekst og demografikostnader

- Befolkningsutvikling bestemmes av antall fødte, døde, innflyttere og utflyttere, der særlig utviklingen i flytting (innenlands og over landegrense) er vanskelig å anslå
- Ukrainske flyktninger har stor påvirkning på befolkningsveksten
  - Fra 1. januar 2022 til 1. januar 2024 økte antallet innbyggere i Buskerud med ukrainsk statsborgerskap med 3 415 personer. Disse utgjorde halvparten av den samlede befolkningsveksten i fylket.
- Stor usikkerhet knyttet til integreringskostnader, feilregistreringer, sekundærflytting, retur

Utvikling i folketall

- Første januar 2024 bodde det 269 819 mennesker i Buskerud.
  - økning på 2 759 (1,0 %) siden året før.
  - folketallsveksten for landet som helhet var på 1,1 %
- Også i et lengre perspektiv har befolkningen i Buskerud vokst noe mindre enn i landet som helhet.
- Det bor i dag nesten 47 000 flere mennesker i Buskerud enn i 2004, en vekst på 21,0 prosent.

Folketall i fylkene

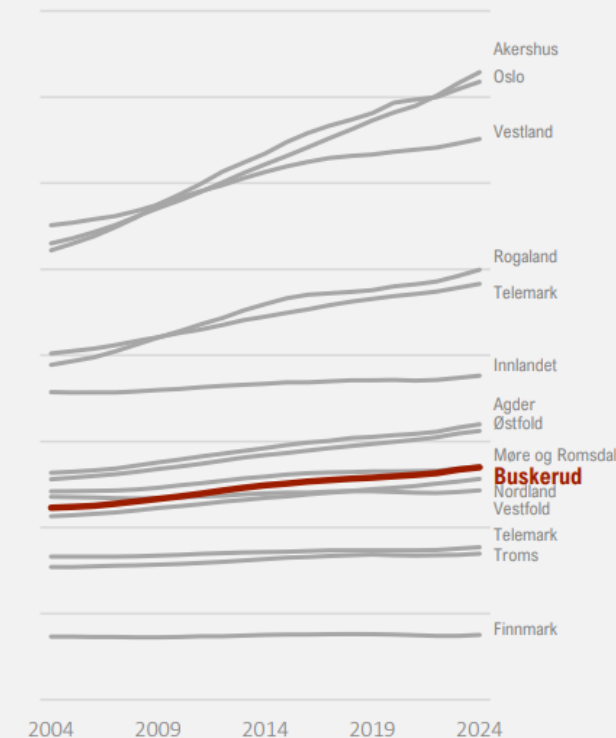
Befolkningstall 1. januar 2024 og endring siste 20 år

	Folketall	Endring 20 år	%
<i>Oslo</i>	717 710	195 824	37,5 %
<i>Rogaland</i>	499 417	110 569	28,4 %
<i>Møre og Romsdal</i>	270 624	28 683	11,9 %
<i>Nordland</i>	243 081	7 472	3,2 %
<i>Østfold</i>	312 152	56 152	21,9 %
<i>Akershus</i>	728 803	198 857	37,5 %
Buskerud	269 819	46 906	21,0 %
<i>Innlandet</i>	376 304	19 085	5,3 %
<i>Vestfold</i>	256 432	43 397	20,4 %
<i>Telemark</i>	177 093	10 969	6,6 %
<i>Agder</i>	319 850	56 349	21,4 %
<i>Vestland</i>	651 299	100 221	18,2 %
<i>Trøndelag</i>	482 956	80 885	20,1 %
<i>Troms</i>	169 610	15 534	10,1 %
<i>Finnmark</i>	75 053	1 843	2,5 %
Norge	5 550 203	972 746	21,3 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, tabell 07459

Utvikling i folketall

Befolkningsutvikling i fylkene 2004 – 2024

Endringer i alderssammensetning

Aldersfordeling og forsørgerbyrde

Befolkningen fordelt på tre aldersgrupper og forsørgerbyrde i Buskerud i 2004, 2014 og 2024

	<u>2004</u>		<u>2014</u>		<u>2024</u>	
	<u>folketall</u>	<u>%</u>	<u>folketall</u>	<u>%</u>	<u>folketall</u>	<u>%</u>
0 – 19 år	55 440	25 %	59 414	24 %	59 529	22 %
20 – 64 år	132 738	60 %	146 881	59 %	156 403	58 %
65 år eller eldre	34 735	16 %	42 562	17 %	53 887	20 %
Forsørgerbyrde	0,68		0,69		0,73	

Befolkningsprognoser

Befolkningsprognoser	2024	2028	2024-2028	2034	2024-2034
	antall personer	antall personer	prosentvis vekst	antall personer	prosentvis vekst
Befolkning i Buskerud	269 819	277 543	2,86 %	286 352	6,13 %
Befolkning i landet	5 550 203	5 691 782	2,55 %	5 844 954	5,31 %
16-18-åringer i Buskerud	9 907	9 882	-0,25 %	9 179	-7,35 %
16-18-åringer i landet	199 285	206 415	3,58 %	193 224	-3,04 %

Utvikling i aldersammensetning

- I 2030 viser prognosene at Buskerud vil ha en befolkning på over 280 000
  - økning på over 10 000 mot dagens tall
  - Antallet over 66 år vil øke med over 5 000 i perioden
- I 2040 teller Buskerud nesten 295 000
  - Antallet over 66 vil fortsette å øke mest og utgjøre over 22 % av befolkningen (mot 16,5 % i 2024)

Statistikk

Aldersgruppe	2024
0 år	0,87 %
1-5 år	4,84 %
6-12 år	7,77 %
13-15 år	3,68 %
16-18 år	3,67 %
19-24 år	6,62 %
25-39 år	19,02 %
40-54 år	20,72 %
55-66 år	15,12 %
67-79 år	12,78 %
80 år og eldre	4,90 %
Totalt	100,00 %

Prognose

Aldersgruppe	2030	2040
0 år	0,90%	0,92%
1-5 år	4,66%	4,89%
6-12 år	7,02%	6,90%
13-15 år	3,30%	2,92%
16-18 år	3,42%	2,96%
19-24 år	6,70%	5,84%
25-39 år	18,59%	17,44%
40-54 år	20,23%	20,52%
55-66 år	15,88%	15,15%
67-79 år	12,77%	14,41%
80 år og eldre	6,52%	8,06%
Totalt	100,00%	100,00%

Merutgifter til demografi i 2025

TBU analyse - Anslag på endringen i kommunesektorens netto driftsutgifter 2024 til 2025 som følge av den demografiske utviklingen

		MMM i SSBs framskrivinger fra juli 2022		Lavalternativ: 20 000 bosatte utover MMM		Hovedalternativ: 28 000 bosatte utover alternativ MMM		Utvalgets høyalternativ: 38 000 bosatte utover alternativ MMM	
	Utgift per innb.	Anslått endr. i bef. 2024-2025	Mer-/ mindreutgif t (mill. .2024-kr)	Anslått endr. i bef. 2024-2025	Mer-/ mindreutgif t (mill. 2024-kr)	Anslått endr. i bef. 2024-2025	Mer-/ mindreutgif t (mill. 2024-kr)	Anslått endr. i bef. 2024-2025	Mer-/ mindreutgif t (mill. 2024-kr)
0-1 år	94 892	-19	-2	456	43	646	61	836	79
2-5 år	255 680	-4 142	-1 059	-3 192	-816	-2 811	-719	-2 431	-622
6-15 år	178 296	-9 093	-1 621	-5 455	-973	-4 000	-713	-2 545	-454
16-18 år	234 980	3 279	770	4 415	1 037	4 869	1 144	5 324	1 251
19-20 år	33 610	1 057	36	1 691	57	1 945	65	2 199	74
21-22 år	33 610	-98	-3	413	14	618	21	822	28
23-24 år	25 103	-2 734	-69	-2 223	-56	-2 018	-51	-1 814	-46
25-29 år	23 798	-1 903	-45	-625	-15	-114	-3	397	9
30-49 år	28 173	2 545	72	9 625	271	12 457	351	15 289	431
50-66 år	26 443	10 009	265	12 670	335	13 734	363	14 798	391
67-79 år ¹	62 066	8 263	564	9 388	634	9 838	662	10 288	690
80-89 år ¹	197 472	14 535	2 486	14 535	2 486	14 535	2 486	14 535	2 486
90 år og over ¹	430 567	-234	-105	-234	-105	-234	-105	-234	-105
Sum	76 974	21 465	1 288	41 465	2 913	49 465	3 563	57 465	4 213

Konsekvenser

- Aldersgruppen 80 år og eldre økte med 40 000 personer mellom 2000 til 2020, da var det rundt 230 000 personer over 80 år i Norge. Mellom 2020 til 2040 vil denne gruppen øke med over 250 000 personer. Parallelt med denne utviklingen, bremses veksten i tilgjengelig arbeidskraft før den stopper helt opp. For første gang i moderne tid, fra midten av 2030-tallet, vil antallet personer i yrkesaktiv alder falle i absolutte tall. Denne utviklingen vil forsterke seg ytterligere etter 2040
- Vil føre til en stor omfordeling fra fylkeskommunale til kommunale tjenester

TILBUD

Samfunnets evne til
å levere tilstrekkelig
personell

ETTERSPØRSEL

Befolkningens
etterspørsel etter
tjenester og personell

Hvilken effekt har demografi for Bfk?

- Buskerud får en større befolkningsvekst enn snittet av fylkeskommunene, noe som fører til økte inntekter,
- Vi har større nedgang i antall 16-18 åringer i forhold til andre fylkeskommuner
  - Betyr at det flyttes midler fra BFK til andre fylkeskommuner
- Økning i antall eldre og nedgang i antall yngre gjør at kommuner blir prioritert foran fylkeskommuner i statlige overføringer.
- ***Netto må BFK forvente reduserte inntekter fra skatt og rammetilskudd***

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Frie inntekter

Skatt og rammetilskudd

Økonomisjef

Frie inntekter

- Formålet med inntektssystemet er å bidra til at kommunene og fylkeskommunene kan gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine
- Utgiftsutjevning
  - demografiske, geografiske og sosiale forhold gir strukturelle kostnadsforskjeller, som kommunene og fylkeskommunene i liten grad selv kan påvirke
  - ren omfordeling – det som blir trukket inn fra noen fylkeskommuner blir delt ut igjen til andre fylkeskommuner
- Skatteutjevning
  - jevner delvis ut forskjeller i skatteinntekter mellom fylkeskommunene
  - Fylkeskommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet blir kompensert for 87,5 prosent av differansen mellom egen skatteinngang og gjennomsnittet i landet

Frie inntekter 2025

- Realveksten i frie inntekter er anslått til 1,4 mrd. kroner for fylkeskommunene.
- For kommunesektoren skal skatteinntekter utgjøre 40 % av samlede inntekter.
- For å oppnå en skatteandel på 40 % anslår KS at 1,1 mrd. kroner kommer som økte skatteinntekter og 0,3 mrd. kroner som økt rammetilskudd

Endringer i frie inntekter Buskerud 2025-2028

Skatt og rammetilskudd

(2024 kr - tall i mill. kr)	2025	2026	2027	2028
Rammetilskudd ØP 2024-2027	1 733,6	1 733,3	1 726,8	1 726,8
Rammetilskudd ØP 2025-2028	1 764,0	1 751,3	1 743,2	1 737,7
Endring	30,4	18,0	16,3	10,9
Inntektsutjevning ØP 2024-2027	54,2	54,4	54,5	54,5
Inntektsutjevning ØP 2025-2028	58,7	58,9	59,0	59,2
Endring	4,5	4,5	4,5	4,7
Skatt ØP 2024-2027	2 050,8	2 057,5	2 064,2	2 064,2
Skatt ØP 2025-2028	2 083,3	2 089,6	2 095,9	2 102,2
Endring	32,5	32,0	31,7	38,0
Endring totalt frie inntekter	67,4	54,5	52,5	53,6

Rammetilskudd Buskerud

Noen positive nyheter i 2024

- Avdekket feil i kriteriet for vedlikeholdsbehov fylkesvei
  - ferjestrekninger var inkludert i feltlengde fylkesvei, noe de ikke skal være siden det er en egen delkostnadsnøkkel for ferjer
  - for Buskerud utgjør dette økt rammetilskudd på 17,4 mill. kr i 2024
- Økte midler til tannhelse
  - Buskerud ble tildelt 15,7 mill. kr til tannbehandling for innbyggere over 67 år
  - Redusert pris for 25- og 26-åringer med virkning fra 1. juli 2024 har en helårseffekt for Buskerud på 8,4 mill. kr

Rammetilskudd Buskerud 2025 og utover i ØP

(2024 kr - tall i mill. kr)	2025	2026	2027	2028
ØP 2024-2027	1 733,6	1 733,3	1 726,8	1 726,8
ØP 2025-2028	1 764,0	1 751,3	1 743,2	1 737,7
Endring	30,4	18,0	16,3	10,9

- Beregnet utgiftsbehov i 2025 på 0,8885 som betyr at utgiftsbehovet til Buskerud er ca 11 % lavere enn landsgjennomsnittet.
  - gir et trekk i rammetilskudd på 1 541 kr per innbygger som samlet for Buskerud utgjør 418 mill. kr i trekk i siste prognosemodell fra KS.
- Økningen i rammetilskudd 2025 skyldes i all hovedsak endringene/feilene som ble avdekket i 2024:
  - Korrigering feil i fylkesvei: 15,1 mill. kr
  - Tannhelsetilbud eldre: 15 mill. kr
  - 75 % rabatt i tannhelsetjenesten for 25- og 26-åringer: 8,4 mill. kr
- Veksten må fordeles til avdelinger som har kostnadsøkninger grunnet nye oppgaver

Rammetilskudd Buskerud 2025 og utover i ØP

(2024 kr - tall i mill. kr)	2025	2026	2027	2028
ØP 2024-2027	1 733,6	1 733,3	1 726,8	1 726,8
ØP 2025-2028	1 764,0	1 751,3	1 743,2	1 737,7
Endring	30,4	18,0	16,3	10,9

- Rammetilskuddet for Buskerud i årene 2026-2028 har en forventet negativ realvekst på gjennomsnittlig 0,5% årlig
  - Skyldes primært at Buskerud har en lavere vekst i 16-18-åringene enn landsgjennomsnittet gjennom økonomiplanperioden
- Innbyggere 16-18 år er vektet med 37,95 % i utgiftsutjevningssmodellen i inntektssystemet
  - I oppdaterte prognosemodeller for ØP 2025-2028 taper Buskerud 11 mill. kr i 2025 knyttet til dette kriteriet sammenlignet med prognosene for ØP 2024-2027
  - Og den negative trenden fortsetter gjennom ØP perioden

Hva går veksten i rammetilskuddet til?

Mrd. kr	A	B	A-B
	Vekst i frie inntekter	Demografi og pensjon	
Kommuner	5,0	2,7	2,3
Fylkeskommuner	1,4	1,2	0,2
Kommunesektoren	6,4	3,9	2,5

Skatteprognose 2025 for Buskerud

(2024 kr - tall i mill. kr)	2025	2026	2027	2028
Skatt ØP 2024-2027	2 050,8	2 057,5	2 064,2	2 064,2
Skatt ØP 2025-2028	2 083,3	2 089,6	2 095,9	2 102,2
Endring	32,5	32,0	31,7	38,0

- Foreløpige prognoser viser vekst i skatteinntekter for Buskerud fylkeskommune på 3,3% i 2025 til 2,083 mrd. kroner
- Beregninger fra KS viser at Buskerud fylkeskommune har en skatteinngang på 96,88 prosent av landsgjennomsnittet, som utgjør en liten økning fra de 96,26 prosent fylkeskommunen lå inne med i 2024.

Foreløpig lave skatteinntekter i 2024

Er det grunn til bekymring?

- I opprinnelig budsjett lå Buskerud FK inne med skatteinntekter på 2,044 mrd. Kroner basert på tall og opplysninger i Statsbudsjettet 2024
- Flere forhold gjennom 2024 peker mot at skatteprognosen er for høy:
  - Skatteinntektene for de første 7 månedene viser en vekst mot 2023 på 1,1 % som er vesentlig lavere enn de 5,4 % som lå inne i opprinnelig budsjett.
  - KS har sett nærmere på skatteanslaget for fylkeskommunene og har beregnet et nytt anslag som viser mindrevekst i skatt på 800 mill. kr for fylkeskommunene samlet
- Oppdatert skatteprognose etter siste beregning fra KS viser skatteinntekter i 2024 på totalt 1,987 mrd – dvs 57,6 mill. kr lavere enn budsjett
  - Deler av nedgangen dekkes opp av økt inntektsutjevning på 13,4 mill. kr fra 54,1 mill. kr til 67,5 mill. kr

Foreløpig skattevekst 2024 vs 2023

	Endring fra i fjor Jan-juli		Årsprognose ØP 2024-2027
	skatt	skatt	
Fylkeskommune	i 1000 kr	i kr pr innb.	
Oslo	-1,5 %	-2,7 %	
Rogaland	3,7 %	2,2 %	
Møre og Romsdal	3,2 %	2,4 %	
Nordland	3,1 %	2,3 %	
Østfold	2,5 %	1,5 %	
Akershus	1,1 %	-0,7 %	
Buskerud	1,1 %	0,1 %	5,4 %
Innlandet	3,9 %	3,1 %	
Vestfold	1,0 %	-0,1 %	
Telemark	2,9 %	2,0 %	
Agder	3,4 %	2,2 %	
Vestland	3,5 %	2,7 %	
Trøndelag	2,4 %	1,5 %	
Troms	2,6 %	1,8 %	
Finnmark	1,9 %	0,6 %	
Hele landet	1,9 %	0,8 %	3,7 %

Oppsummering skatt og rammetilskudd

- Totalt etter alle justeringer antar vi at endringer i skatt- og rammetilskuddet ikke vil ha netto effekt på fylkeskommunens økonomi

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Pensjon

Økonomisjef

Pensjon Buskerud

- Premiesats pensjonskassen for fylkene er estimert til 12,25 % i 2025, som er en nedgang fra 12,78 % i 2024.
  - Kroneeffekten av estimert lavere premiesats er beregnet til ca 3,1 mill. kr for Buskerud fylkeskommune
- Reguleringspremien er estimert til 4,62 % av premiereserven for 2025. Nedgang fra 4,91 % i 2024
  - Basert på premiereserven per 30.06.24 er reguleringskostnaden for Buskerud beregnet til å utgjøre 77,9 mill. kr, ned fra 85 mill. kr i 2024
- Pensjonstallene er foreløpige estimerer
  - Premieanbefalingen for 2025 skal formeldt styrebehandles i PeKF tidlig september

Pensjon Buskerud

- Det ble ikke avsatt budsjettmidler til AFP 62-64 i ØP 2024. Denne pensjonskostnaden utgjør anslagsvis 7,5 mill. kr årlig.
  - I 2024 må det dekkes inn gjennom økt bruk av reservefond
  - I 2025 og utover ØP-perioden blir kostnaden hensyntatt i budsjettet
- Også noen andre mindre poster uteglemt
- Pensjonskostnadene er i ØP 2025-2028 minimalt høyere enn i ØP 2024-2027 som følge av at merkostnaden overgår effekten av lavere premiesatser

Oppsummering

Antatt reduksjon i premie må brukes for å dekke opp postene som ikke er budsjettert fra Viken.

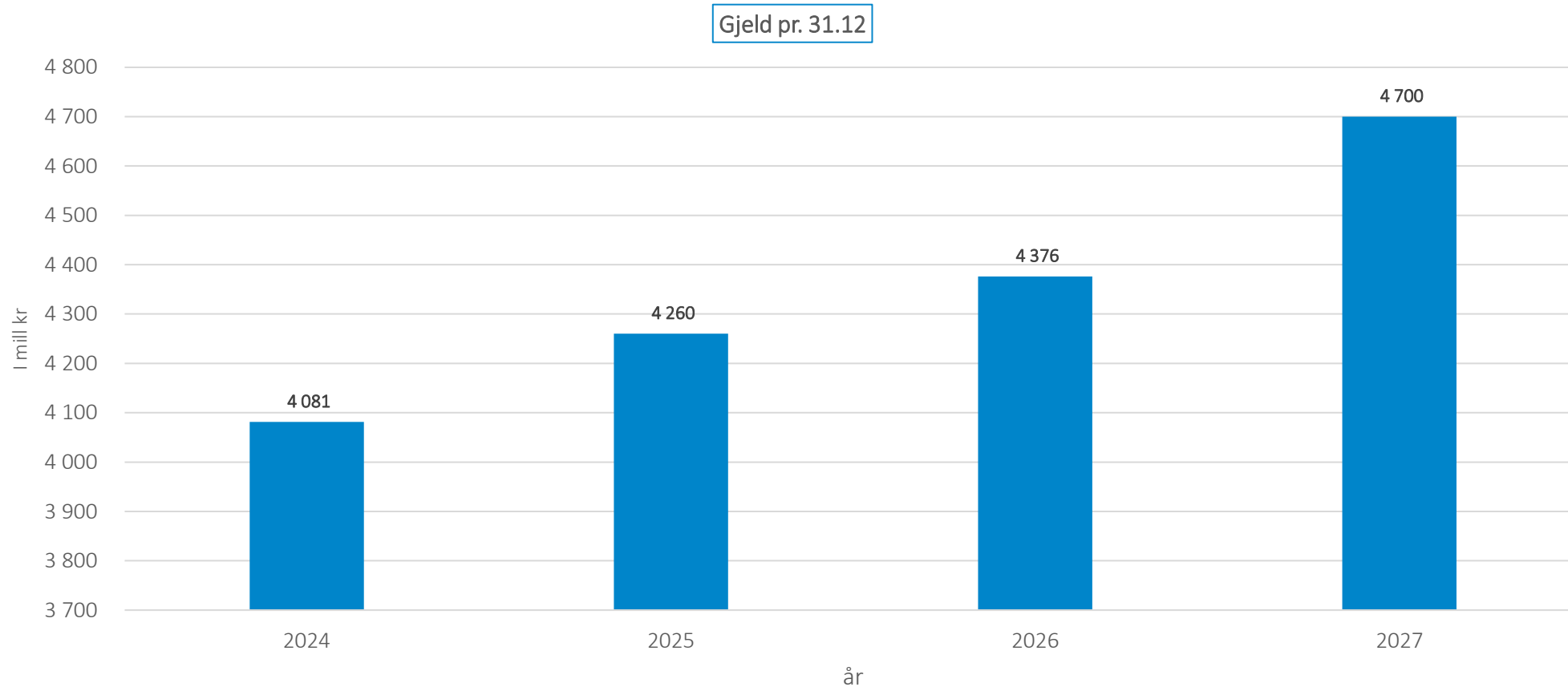

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Finans – lån og renter

Økonomisjef

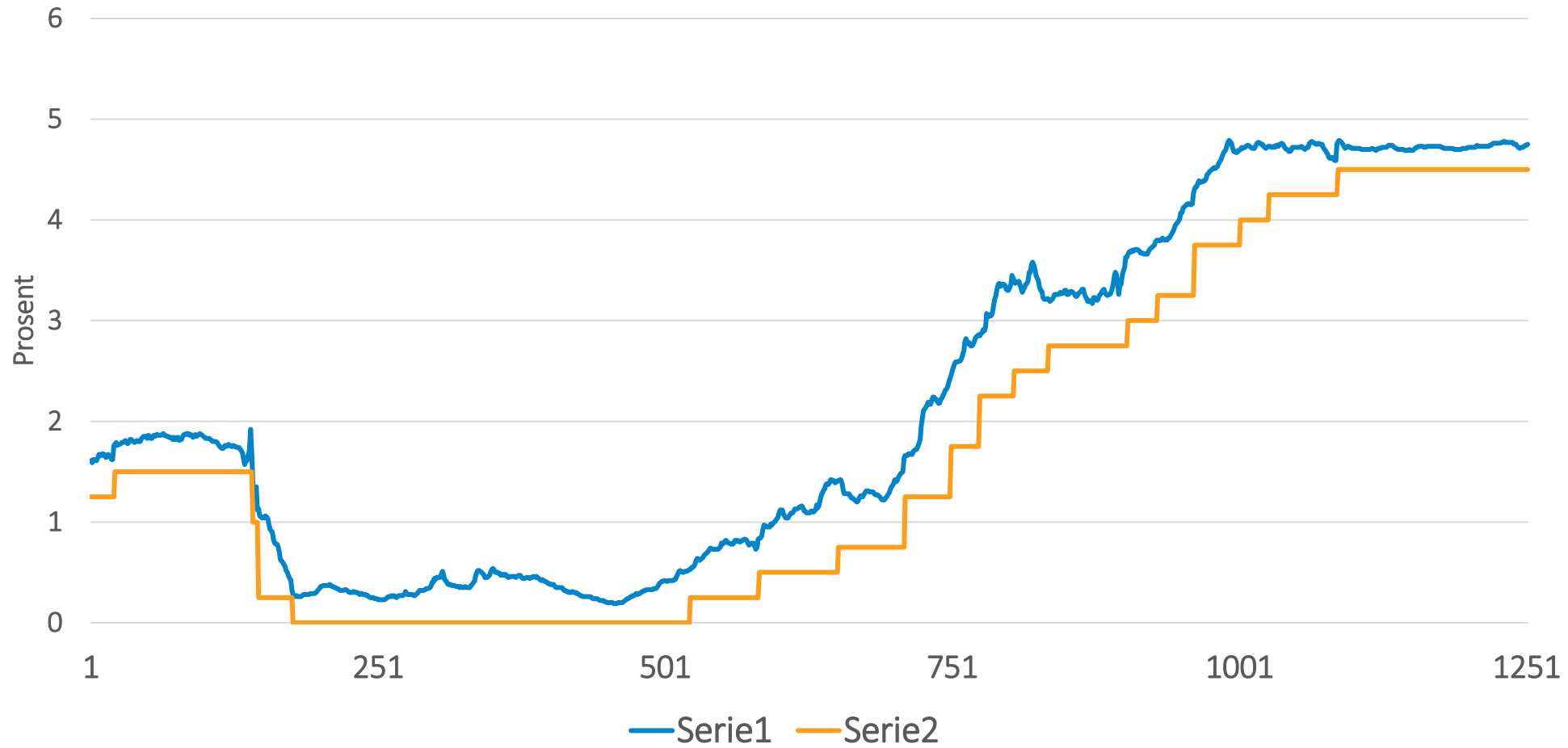
Utvikling lånegjeld ØP 2024 - 2027

Renteforutsetningene 2024 - 2027

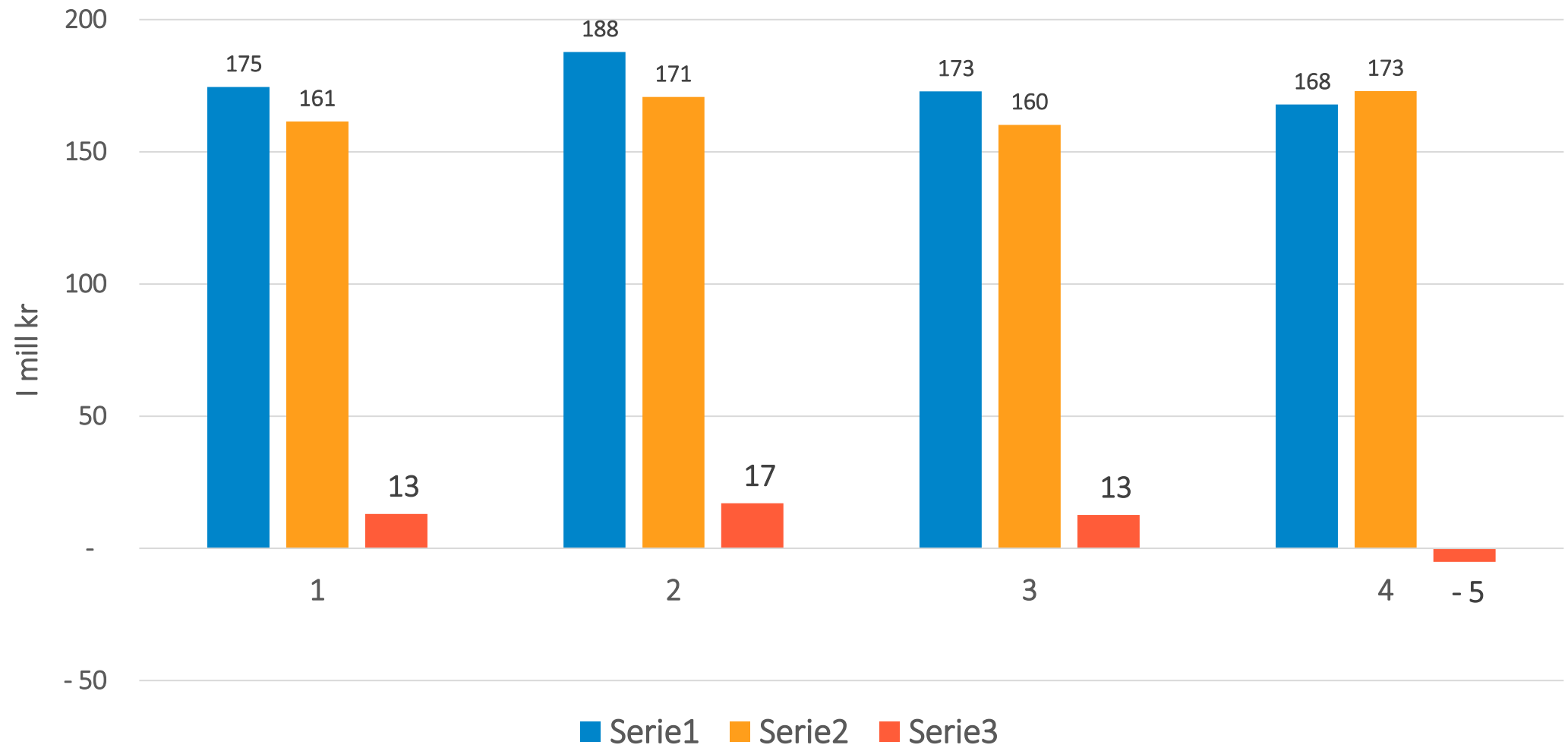
Budsjettrenteestimat	2024	2025	2026	2027
Budsjettrente lengre lån	5,24 %	4,85 %	4,10 %	3,64 %
Budsjettrente Nibor	4,74 %	4,35 %	3,60 %	3,14 %
Budsjettrente PT rente	5,34 %	4,95 %	4,20 %	3,74 %

Nibor og styringsrenten

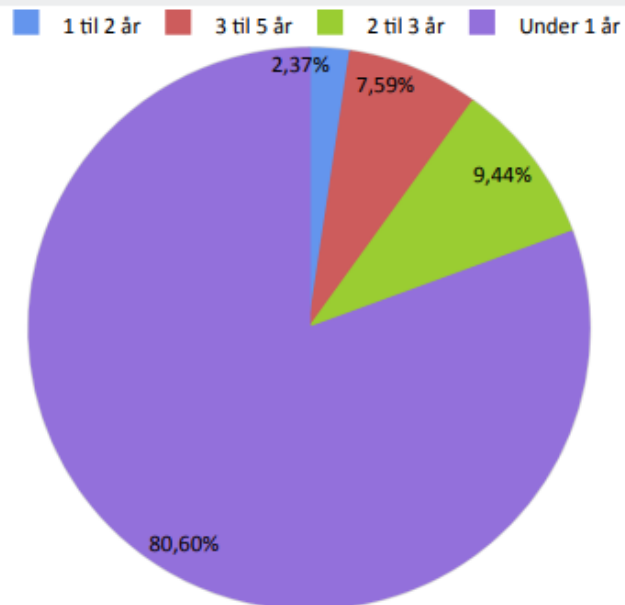
Endring renteutgifter

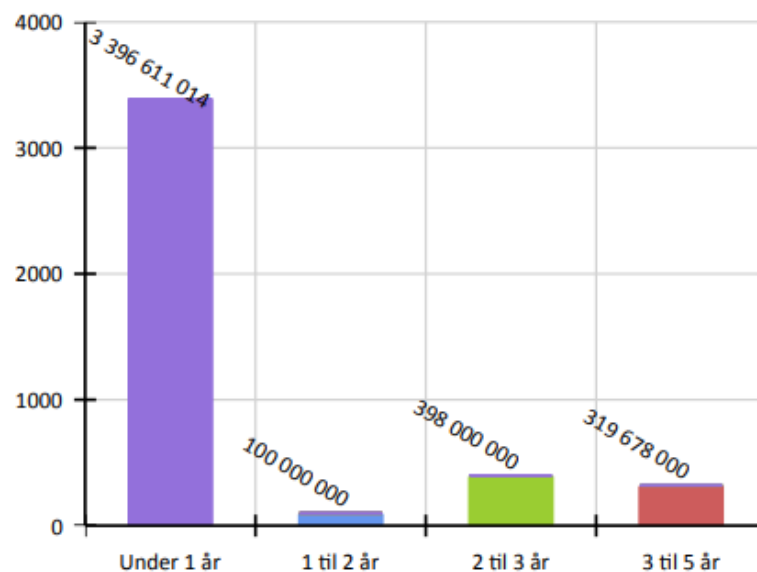
Porteføljens rentebindingstid og renterisiko

Intervall	Pålydende i NOK	Rentebindingstid	Andel	Akkumulert andel	Økning i rentekostnad ved 1% renteøkning
Under 1 år	3 396 611 014	0,23	80,60%	80,60%	kr 33 966 110
1 til 2 år	100 000 000	1,43	2,37%	82,97%	kr 34 966 110
2 til 3 år	398 000 000	2,81	9,44%	92,41%	kr 38 946 110
3 til 5 år	319 678 000	4,97	7,59%	100,00%	kr 42 142 890
> 5 år	0	0,00	0,00%	100,00%	kr 42 142 890
SUM	4 214 289 014	0,86	100,00%		

Rentebindingsintervall i % av porteføljen

Rentebindingsintervall i NOK

Kommentar

Rentebindingstid brukes ofte for å måle renterisiko. Det gir et uttrykk for hvor følsom kontantstrømmene til lånene er for en endring i markedsrentene. Man kan se på rentebindingstid som vektet gjennomsnittlig rentebinding for et lån eller en plassering. Porteføljens rentebindingstid er i tabellen målt ved slutten av rapporteringsperioden. Rentebindingen er i tråd med finansreglement og rentesikringsstrategi, hvor forutsigbarhet i rentekostnadene er et viktig element. Porteføljer med rentebindingstid under 1 år vil være svært sensitive for bevegelser i markedsrentene. Porteføljer med rentebindingstid over 5 år vil ha svært forutsigbare rentekostnader i de kommende årene. Alt annet like vil en slik forutsigbarhet ha en pris / «forsikringspremie», som må vurderes opp mot reduserte rentekostnader. Kolonnen økning i rentekostnad ved 1%- poeng renteøkning viser økt årlig rentekostnad om 1 år, om 2 til 3 år, om 3 til 5 år og om 5 år dersom renten stiger med 1%-poeng. Dvs. når alle bindingene i porteføljen er løppt ut vil økt rentekostnad være 1% x total gjeld.

Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko

Forfallsintervall	Pålydende i NOK	Kapitalbinding	Prosentvis andel av porteføljen
Under 1 år	1 970 019 740	0,56	46,75%
1 til 2 år	1 071 276 000	1,61	25,42%
2 til 3 år	698 000 000	2,75	16,56%
3 til 5 år	319 678 000	4,97	7,59%
>5 år	155 315 274	25,37	3,69%
SUM	4 214 289 014	2,44	100,00%

Kommentar

Tabellen viser gjenværende tid frem til forfallstidspunkt for lånene i porteføljen. Det er tatt hensyn til kapitalbevegelser som f.eks. avdrag i beregningene.

Desto høyere tall desto lavere refinansieringsrisiko. Et 3MND sertifikat vil ved inngåelse ha 0,25 i kapitalbinding.

Figurene viser en grafisk fremstilling av refinansieringsrisikoen i porteføljen.

Porteføljer med kapitalbinding under 1 år har et stort kapitalbehov det kommende året.

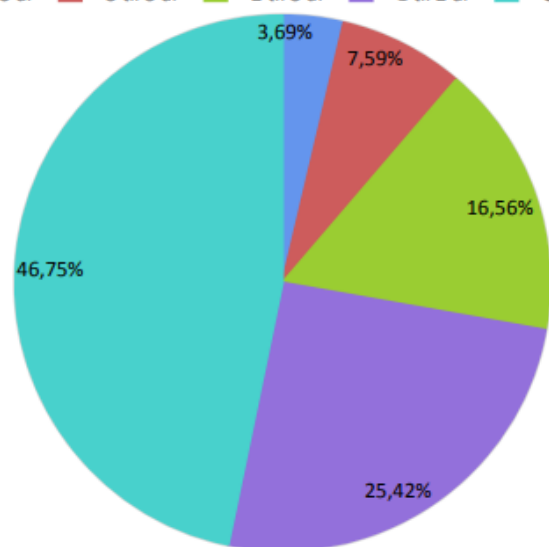
Porteføljer med kapitalbinding over 5 år antas å ha en «normal» forfallsstruktur.

Porteføljens kapitalbinding må vurderes ut fra et kostnads-, rente- og porteføljeperspektiv. Korte lån er normalt sett vesentlig billigere enn lengre lån.

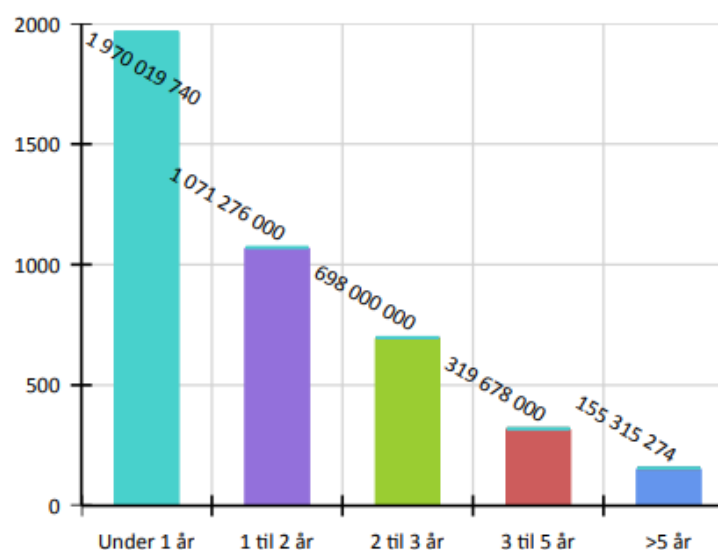
Beregninger av nøkkeltall er gjort ved bruk av lånets nedbetalingsprofil, långiver har ofte en mulighet til å kreve førtidig innfrielse slik at juridisk løpetid kan avvike.

Forfallsintervall i % av porteføljen

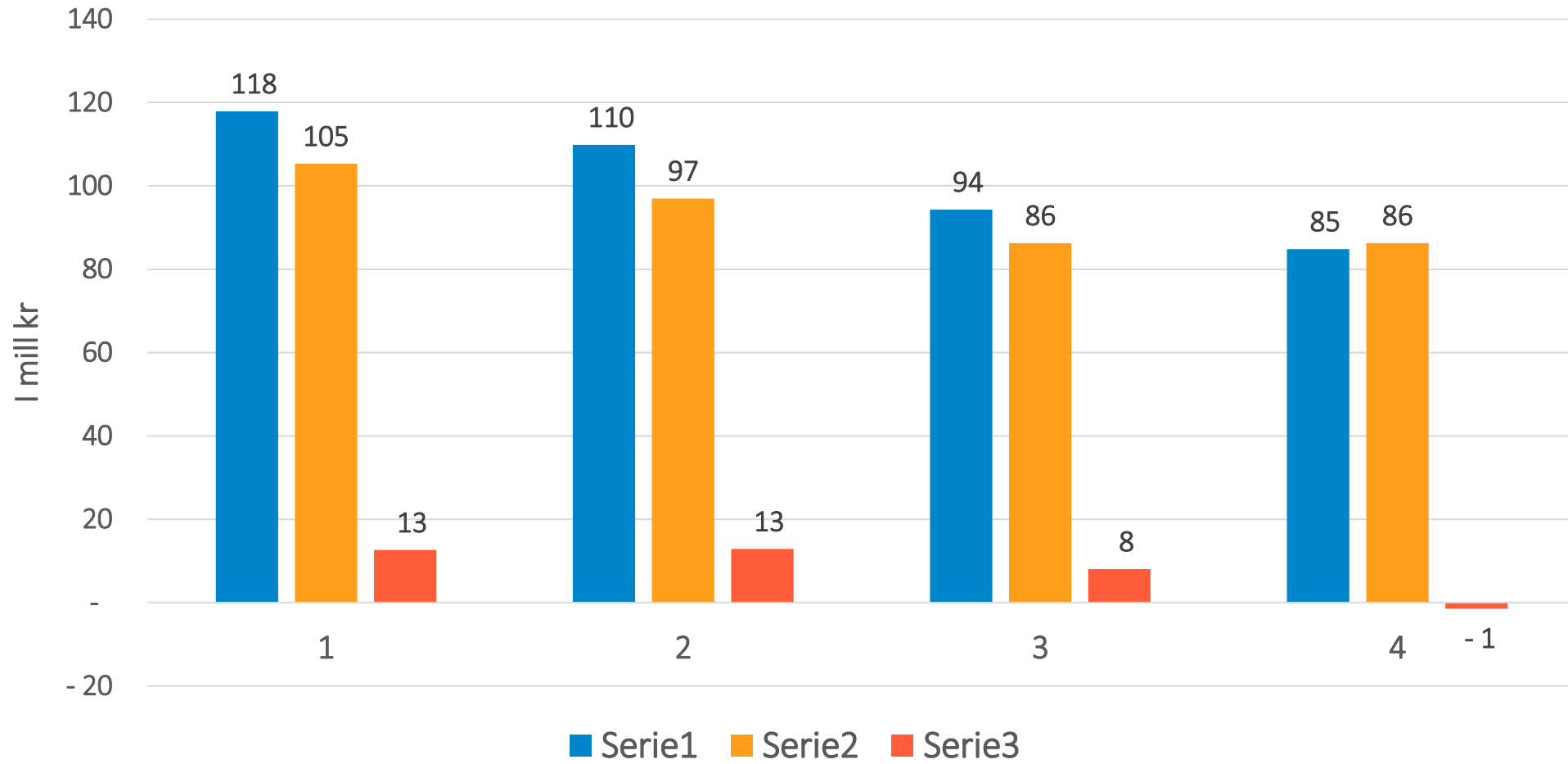
■ Under 1 år
 ■ 1 til 2 år
 ■ 2 til 3 år
 ■ 3 til 5 år
 ■ >5 år

Forfallsintervall i NOK

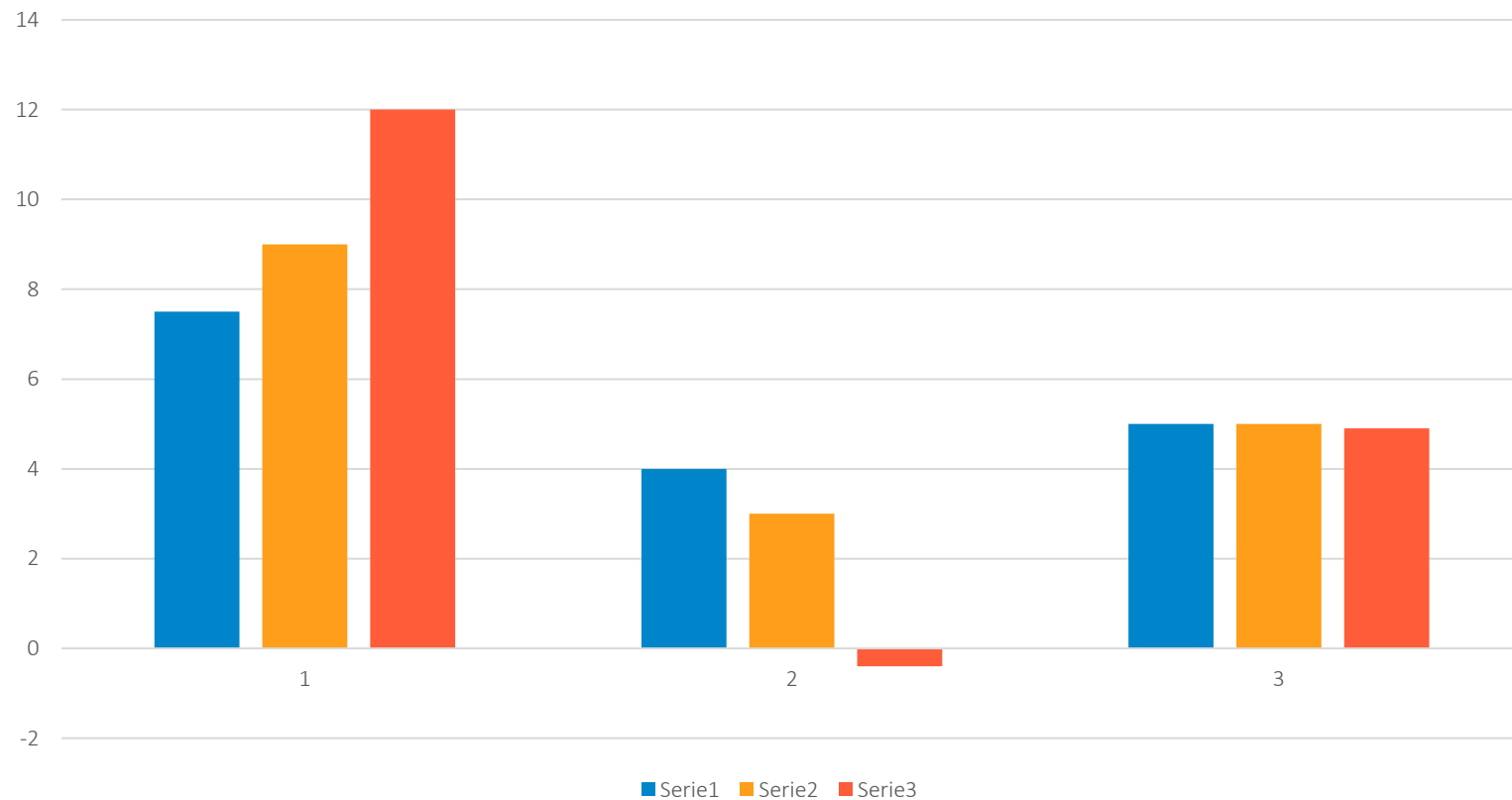

Renteinntekter endring

Finansielle måltall

Finansielle måltall - 2027

Oppsummering finans

Økning i renter motsvares i hovedsak av økte renteinntekter

Gjelden fortsetter å øke

Dette er før effekt av tiltak. Eventuelle tiltak kan føre til lavere gjeldsvekst.

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Andre forhold

Økonomisjef

Korrigerings – Vesentlige mangler i opprinnelig budsjett

- Energikostnader er ikke budsjettert riktig – brukte i stor grad fond til betaling og etterfylte fond ved overskudd. Her endres nå praksis til føring over driftsbudsjett.
  - Dette føres på FO sitt budsjett (gjelder alle bygg, skole klinikker etc.) økes med 8,6 mill. kr årlig i ØP 2025-2028
- Ikke avsatt budsjettmidler til personforsikring
  - utgjør om lag 3,9 mill. kr årlig
  - kostnad fordeles ut på alle virksomheter fra 2025 (basert på ansatte)

Nye oppdrag fra Storting og regjering

- Økte rettigheter for pasientgrupper innen tannhelse:
  - Personer over 67 år
  - Rabatt for 25 og 26-åringene
- Vi regner fortsatt på konkret effekt for Buskerud.
- Foreløpig lagt inn statens beregninger

Andre forhold som fylkestinget må vurdere:

- Hovedutvalget for opplæring og kompetanse ba om i møte i juni om at følgende ble ivaretatt i budsjett fremover:
  - Fremtidens skole – Vikersund, 2,3 mill kr årlig
  - Lærekandidater (kat. C) – 3,0 mill kr årlig

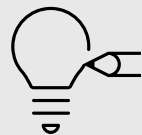

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Oppsummering

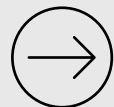
Finansdirektør

Økonomisk omstilling – Buskerud fylkeskommune

- Effektivisering av arbeidsprosesser
- Innkjøpsavtaler
- Årsverk
- Samhandling på tvers

Effektivitet

- Tilskudd
- TT-ordning
- Utdanningsvifte
- Redusert driftsstandard

Omfang og bredde i
tjenestetilbudet

- Skolestruktur
- Klinikstruktur
- Rutetilbud
- Ta bort, legge ned tjenester
- Drift og vedlikeholdskontrakter

Struktur

Før avdelingsgjennomgangen

Det tas ikke vedtak om tiltak i dag, det som nå kommer i avdelingsgjennomgangen er det analyserte mulighetsrommet og det har vært fokus på.

- Kvalitet i tjenesten
- At mulige tiltak er gjennomførbare
- Gir en innretning på tjenesten
- At vi leverer på retningsaken
- Noen av mulighetene er «pakker» hvor muligheten er gjensidig avhengig av andre elementer

Dette gjenstår før fylkeskommunedirektør kan komme med forslag til vedtak

- Kvalitetssikring av alle estimater og tall
- Helhetlig blikk på prioritering på tvers av avdelinger – vurdere om total belastning blir riktig og balansert
- Mer grundig gjennomgang av konsekvenser
- Før tiltak kan foreslås som vedtak må det drøftes med tillitsvalgte

Oppsummering innsparingsbehov jf juni-sak –

- Fylkestinget satte som målsetting om minst 3 % netto driftsresultat
  - Opplisting av MÅ-tiltakene i avdelingsbeskrivelsene vil oppfylle dette målet
- Fylkestinget ba om vurdering av eventuelt 4 % netto driftsresultat
  - Opplisting av KAN-tiltakene i avdelingsbeskrivelsene vil oppfylle dette målet
- Det er foreløpig ikke hensyntatt prioritering på tvers av avdelinger

Avdelingsgjennomgang

Fylkeskommunedirektør

Avdeling A02. Fylkeskommunedirektørens stab

Anita Haverstad

Sekretær

Guro Hegna Svendsen

Beredskap og sikkerhet

Gøril Tennes Krogh

Politisk sekretariat

Hanne Garås

Fylkesadvokat

Linn Synnøve Skutlaberg

Strategisk rådgiver

Lovise Omoijuanfo Ribe

Personvernombud

Torgeir Kristiansen

Kommunikasjon og myndighetskontakt

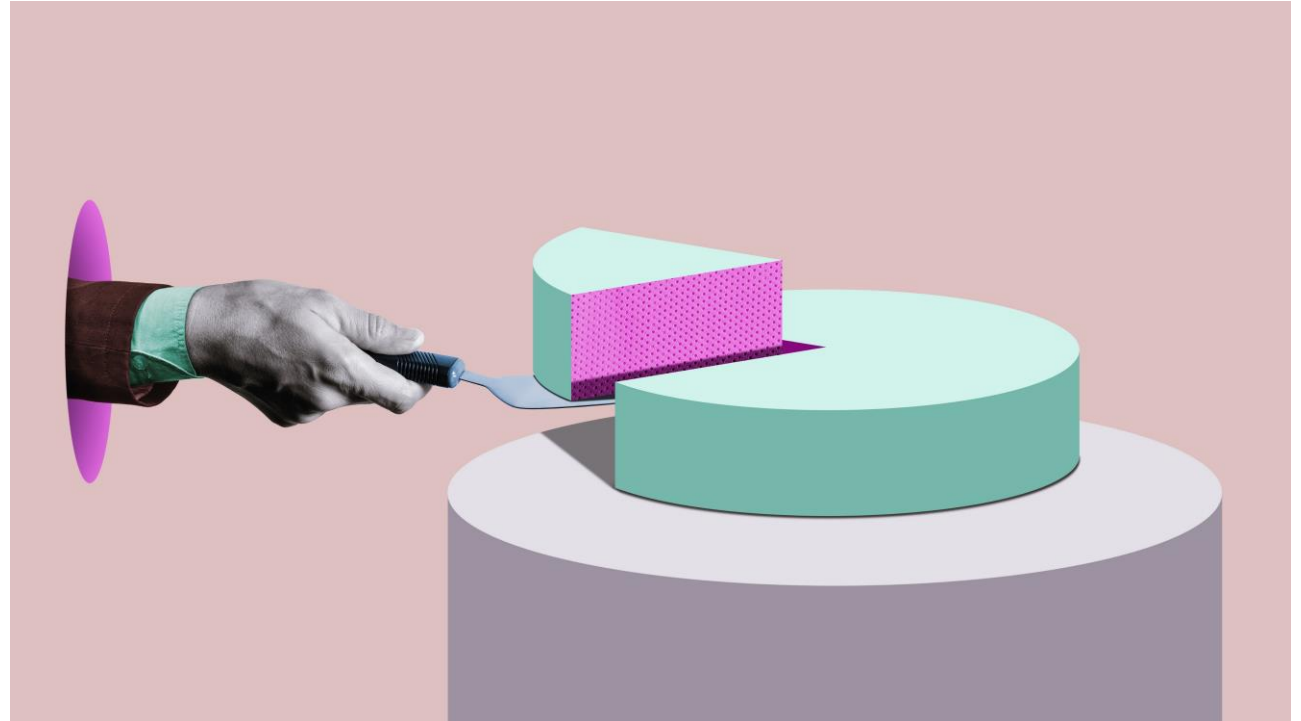
22 årsverk

- Slank avdeling totalt sett, stort konsernansvar. Inkluderer kommunikasjons- og myndighetskontakt, beredskap og samfunnssikkerhet, juridisk avdeling, politisk sekretariat, konsernadministrasjon og personvernombud
- Økende krav til informasjonssikkerhet, personvern, beredskap og strategisk kommunikasjonsarbeid
- Hovedansvar for samarbeid med politisk ledelse, myndighetskontakt, interessepolitisk arbeid og politisk beslutningssystem inkludert reglementer. Tett samarbeid med finans & organisasjon

Prosess – hvordan jobber avdelingen

- Vurderer ansvar, oppgaver og bemanning med konsekvenser for alle deler av budsjettet
- De største kostnadene er bundet opp i lønn og kontingenter
- Kontinuerlige vurdere bemanningssituasjon

Budsjett 2025

- Budsjettramme i 2024 er 42,1 MILL. Kontingent til KS og Østlandssamarbeidet utgjør ca 24 MILL. Øvrige kostnader er lønn, generalia og abonnementer
- Budsjetttiltak 2025
  - Særlig utfordring. Ikke oppsatt med ressurser på informasjonssikkerhet og personvern fra Viken. Ressursbehov dekkes internt i kommunikasjon og myndighetskontakt ved oppgaveendringer
  - Omdisponering av drift «TV-studio» 300 000,-
  - Redusere politisk sekretariat med 1 årsverk og naturlig avgang
  - Aggregert prosentvis effekt i 2025 (5,5 prosent), 2026 (4,7 prosent), 2027 (4,7 prosent) og 2028 (4,7 prosent)

Avdelingsgjennomgang

Finans og organisasjon

Gjennomgang

- Om avdelingen
- Prosess, hvordan har avdelingen jobbet med utfordringen
- Tiltak i ØP 2024 - gjennomført
- Utkast – nye tiltak
- Prioriteringer ved satsinger

Om finans- og organisasjonsavdelingen

Avdelingen utfører tjenester for hele fylkeskommunen innen

- Økonomiforvaltning
- Budsjett
- Regnskap
- Finans
- Pensjon
- Virksomhetsstyring
- Eierstyring
- Bærekraft
- Personalforvaltning
- Lønn
- Tariff, forhandlinger og avtaleverk
- Arkiv
- Dokumenthåndtering
- Post
- All service på fylkeshuset (renhold, vaktmester, kantine, sentralbord)
- Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av alle eiendommer; skole, tannhelse, adm
- Oppfølging av
  - FRID
  - Anskaffelser

Prosess – hvordan har avdelingen jobbet med utfordringen

Arbeidsgruppe bestående av ledelsen med støtte sett på bemanning, oppgaver og gjennomgang av samtlige budsjettposter for å se hvor vi kan hente midler

Sett på muligheter hele fylkeskommunen har innenfor ansvarsområdene til FO – effektivisering av prosesser ut mot enheter

Gjennomgang av oppgavefelleskap

Utarbeider utviklingsplan for avdelingen – hvordan effektivisere både avdelingen og fylkeskommunen som helhet – hva er mulig på kort sikt og hva er mulig på lengre sikt.

Tiltak som allerede er vedtatt i økonomiplan 2024-2027

- Vedlikehold bygg ble redusert med 15 mnok.
- Sentrale kompetanseutviklingsmidler fra Viken kuttet.
- Kutt i tillegg til tiltakstabell - Nedbemanning ved opprettelsen av FO, fjernet midler til ordninger (bærekraft m.m).
- Kutt til digitalisering og FRID
- Redusert administrasjon sammen med kutt til FRID (utenfor tabell) og vedtatte tiltak utgjør en reduksjon i ramme på om lag 10 pst.

(tall i mill. kr)	2024	2025	2026	2027
ØP 2024-2027	187,2	190,3	200,1	200,2
<u>Tiltak:</u>				
Vedlikehold fylkeskommunale bygg	-15	-10	0	0
Kompetanseprogrammer		3	3	3
Omstillingspott	5	0	0	0

Må kutt - for ytterligere 3 prosent - ØP 2025-2028 for avdelingen

(tall i mill. kr)	2025	2026	2027	2028
ØP 2025-2028 ramme	198,9	208,7	208,8	208,8
<u>Foreslåtte tiltak:</u>				
<i>Reduksjon av personaltiltak</i>	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
<i>Redusere konsulenttenester</i>	-1,0	-2,2	-2,2	-2,2
<i>Ikke erstatte 60 %-stilling som slutter i januar 2025</i>	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
<i>Opprydding etter feil i Viken-budsjett</i>	-1,0	-1,8	-1,8	-1,8
<i>Reduksjon i bruk av hodejegere ifm styrevalg</i>	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
<i>Reduserte kostnader knyttet til ekstern arbeid med bærekraft</i>	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
<i>Salg av Lien, reduksjon i årlig utlegg</i>	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
<i>Nedleggelse Renko</i>	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
<i>Avslutte prøveprosjekt med komprimerende søplebøtter på WC</i>	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
<i>Reforhandle strømvavtaler</i>	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
Sum tiltak (i kr)	-4,4	-6,4	-6,4	-6,4
Sum tiltak (i %)	-2,21 %	-3,07 %	-3,07 %	-3,07 %

Kan tiltak

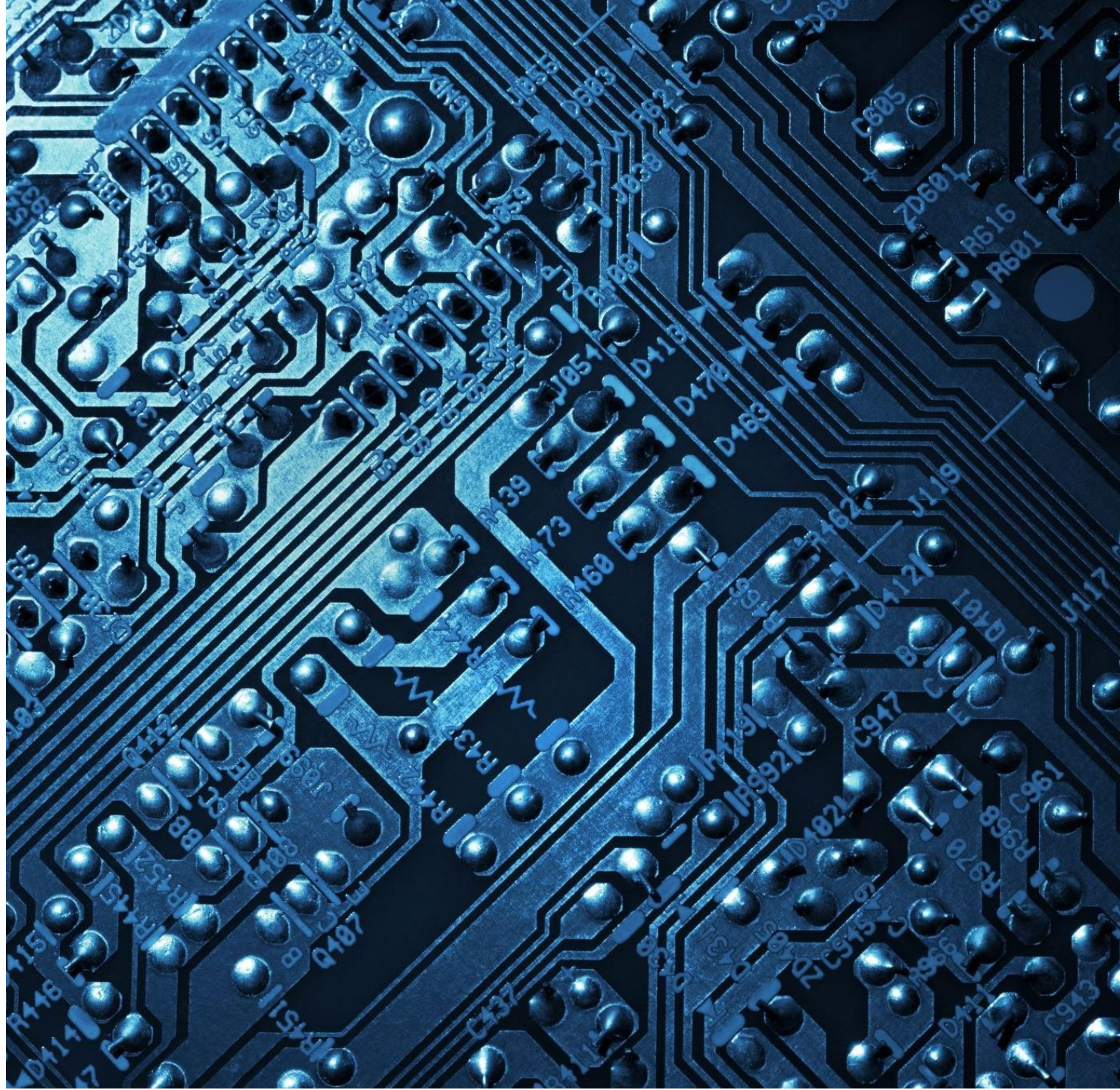
(tall i mill. kr)	2025	2026	2027	2028
ØP 2025-2028 ramme	198,9	208,7	208,8	208,8
Sum tiltak del 2	-4,4	-6,4	-6,4	-6,4
<u>Ytterligere tiltak:</u>				
<i>Reduksjon av personaltiltak</i>	0	0	-0,5	-0,5
<i>Redusere konsulenttenester</i>	0	0	-0,2	-0,2
Kompetansetiltak for ansatte	0	0	-1,0	-1,0
Reduksjon i overtid, reiser, møter, seminarer og samlinger	0	0	-0,3	-0,3
Sum ytterligere tiltak	0,0	0,0	-2,0	-2,0
Sum tiltak totalt (i kr)	-4,4	-6,4	-8,4	-8,4
Sum tiltak totalt (i %)	-2,2 %	-3,1 %	-4,0 %	-4,0 %
Tillitsvalgte andel av FO budsjett	5,8	5,8	5,8	5,8

FRID

Det er ikke klart noe budsjettforslag fra FRID ennå

Det er varslet utfordringer knyttet til sterk kostnadsøkning til lisenser og andre forhold. Dette er kostnader som ligger utenfor FRIDs kontroll

Det er også varslet kostnadsøkning til NOVARI for fylkene – NOVARI (tidligere VIGO IKS) fakturerer FRID for fylkenes kostnader. Det er styret og representantskapet i NOVARI som setter budsjett, det er ikke styrebehandlet ennå.

Anbefalte tiltak hvis fylkestinget ønsker å redusere totale innsparinger

- Vedlikeholdsetterslep bygningsmasse
  - Vedtatt å kutte vedlikehold bygningsmasse med hhv 15 og 10 mill. kr i 2024 og 2025 Fersk rapport viser at det bør brukes minimum 42 mill. kr årlig på vedlikehold for å unngå å øke vedlikeholdsetterslepet hvert år
    - For ØP 2025-2028 innebærer det en økning på 21 mill. kr i 2025 og 11 mill. kr i 2026-2028, må prioriteres opp mot annet etterslep – Prioritere der skadekonsekvens er høyest (eks sees opp mot samferdsel)
  - Det bør vurderes å ha noe mer midler sentralt til utvikling av ansattes kompetanse
  - Oppgaver har over tid blitt sentralisert fra ytre virksomheter (Mva-kontroll, kasseoppgjør, bankavstemming, distribusjon av faktura, purring og inkasso, variabel lønn for å nevne noe) samtidig som bemanning er redusert. Det bør vurderes resurs til økonomi

Avdelingsgjennomgang

Kultur, næring og klima

Om Kultur, næring og klima

41,5

- Næring og klima
  - Næringsutvikling i distrikt og kommuneregioner
  - Forskning, utvikling og innovasjon i næringslivet
  - Kompetanse i næringslivet, kvalifisering av innvandrere
  - Entreprenørskap, gründere og etablererveiledning
  - Landbruk og reiseliv
  - Det grønne skiftet, bioøkonomi, sirkulærøkonomi
  - Klima
  - Akvakultur
  - Bredbånd
- Kultur, idrett og friluftsliv
  - Kunst og kulturutvikling
  - Den kulturelle skolesekken, den kulturelle spaserstokken og kulturdråpen
  - Idrett
  - Friluftsliv
  - Frivillighet i idrett, friluftsliv og kultur
- Kulturarv
  - Arkeologi
  - Bygningsvern og kulturlandskap
  - Museum og formidling
  - Bygningsvernssenter
- Regional bibliotekutvikling (kommunalt oppgavefelleskap)

Prosess – hvordan har avdelingen jobbet med utfordringen

Drift og bemanning tilpasset nye Buskeruds økonomi - lav bemanning fra start.

Full oppgavegjennomgang og optimalisering av oppgaveportefølje ift ressurser, vesentlig kutt i oppgaver.

Gjennomgang av alle tilskuddsordninger, endret til nye økonomiske rammer og tilpasset Buskerud, vesentlig kutt.

Dialog med aktører og grupper av tilskuddsmottakere - forventningsavklaring

Budsjettbehov synliggjort gjennom saker i hovedutvalg, utredningsoppdrag gjennomført.

Kutt gjort i budsjett 2024

Tiltaksoversikt

Samlet oversikt per avdeling

Beløp i 1000 kr

Tiltak - driftsbud. med endringer	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Reduksjon fossilfri	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Reduksjon kultur, idrett og friluftsliv - ikke lovpålagte tiltak	-2 893	-2 893	-2 893	-2 893
Reduksjon kulturarv - ikke lovpålagte tiltak	-2 648	-2 648	-2 648	-2 648
Reduksjon næring og klima - ikke lovpålagte tiltak	-646	-646	-646	-646
Totalsum	-8 187	-8 187	-8 187	-8 187

Kuttene i 24-27 budsjett er 6% 8,187 mill:

- Tilskudd til fossilfrie kjøretøy, totalt 2,6 mill årlig - BDO A tiltak
- Talentsatsing Dansefot og Ung musikk kr 450 000,- Topp vs bredde, del av tilskuddsordning kultur – BDO B tiltak
- VOFO utdanningstilskudd 1 270 000,- - kutt frivillighet – BDO A tiltak
- Utviklingsmidler frivillighet 231 000,- - kutt frivillighet – BDO A tiltak
- Barnehagekonserter i DKS 220 000,- - ikke foreslått av BDO
- Justering av tilskudd til museer som følge av at anlegg går ut av konsoliderte museum kr 650 000,- BDO A tiltak
- Styrking fra ØP på kulturarvområdet - uspesifisert kr 125 000,- ikke foreslått av BDO
- Kompetanseprogram for kommunene på kulturarvfeltet, kr 1 000 000,- BDO A tiltak
- Tilskudd til verneverdige bygninger kr 925 000,- - BDO A tiltak
- Kuttet priser og stipender – ligger i BDO B tiltak – del av tilskuddsordning kultur
- Resten av kuttet tas på tilpasning av faste tilskudd ved å ikke gi full pris- og lønnsvekstkompensasjon på faste tilskuddsmottakere kurt og museene. Alle faste tilskuddsmottakere på kultur, idrett og kulturarv får noe økning i sine tilskudd. Det er store behov for økte tilskudd hos aktørene på grunn av sterk pris og lønnsvekst - Berører faste tilskudd, ikke foreslått av BDO

Med det har vi på næringsområdet tatt alle A kutt. På kulturområdet har vi tatt alle A kutt med unntak av toppidrettssatsing, og en god del B kutt BDO foreslår, samt noen andre kutt som var mulig.

Mulige kutt

	2025	2026	2027	2028
ØP 2025-2028 ramme	139,0	139,0	139,0	139,0
MÅ tiltak (1%, 2 %, 3 % og 3 %)	1,4	2,8	4,2	4,2
Fylkesbiblioteket justering ramme med 6%	0,62	0,62	0,62	0,62
Toppidrett/Olympiatoppen	0,63	0,63	0,63	0,63
Kutte tiltakspott næring	0,15	1,55	2,95	2,95
KAN tiltak 1%	0,0	0,7	1,4	1,4
Justering i deflator før fordeling, justering på faste tilskuddsmottakere med lavere deflator	0	0,7	1,4	1,4
Ny ramme etter tiltak inkl kan	137,6	135,5	133,4	133,4

Konsekvenser av mer kutt

- Buskerud er allerede lavest finansiert i landet på både idrett, friluftsliv og kultur. Lav på næring og kulturarv også.
- Utviklingsrollen er svak i utgangspunktet, og svekkes ytterligere gjennom flere kutt.
- Toppidrett – rammer også breddeidrett pga kompetansetiltak for breddetrenerne osv.
- Fylkesbiblioteket – til inntil 3% innstramming drift, og husleie. Fra 4-10% rammer i tillegg tjenesten, særlig ebok og bokbuss, arrangement, kompetansetiltak. Må også redusere antall ansatte.

Konsekvenser av mer kutt

- Kutt vil ramme næringslivets gode hjelpere direkte, og regionenes utviklingsevne og prosjekter indirekte.
- Mindre nyskaping og banebrytende prosjekter kanskje. Omstillingsevne og grønt skifte svekkes.
- Samfunnsutviklerrollen svekkes. Mindre mulighet for å bistå med å hente utviklingsressurser til Buskerud
- Blir kutt på næring for store må hele rollen kuttes. Da vil vi kun bli en videreformidler av tilskudd fra staten. Ingen mobilisator, rådgiver, kompetanseheving, nettverk og medhjelperrolle. Ansattne dbemanning er konsekvens.

Anbefalte tiltak hvis fylkestinget ønsker å redusere totale innsparinger

- La kutt fra 24 stå, men unngå ytterligere kutt i 25 og videre

Avdelingsgjennomgang

Samfunn, plan og tannhelse

Gjennomgang

- Om avdelingen
- Prosess, hvordan har avdelingen jobbet med utfordringen
- Tiltak i ØP 2024 - gjennomført
- Utkast – nye tiltak
- Prioriteringer ved satsinger

Om avdeling Samfunn, plan og tannhelse

Avdelingen har følgende oppgaver:

156

- Tannhelse - Offentlig tannhelsetjeneste (DOT)
  - Forebyggende arbeid
  - Oppfølging og behandling prioriterte pasientgrupper
  - Tilbud og behandling til pasienter som er tortur/ voldsutsatte og med odontofobi
  - Behandling under narkose
  - Samarbeid med kommunal helsetjeneste og barnevern
- Oppgavefelleskapene:
  - Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ)
  - Analyse i Akershus, Buskerud og

Østfold

17

- Plan og miljø:
  - Regional planlegging/-planstrategi
  - Veiledning til, og kompetanseheving kommunal planlegging
  - Regional planmyndighet med saksbehandling kommunale planer
  - By- og stedsutvikling
  - Vannregionmyndighet Vest-Viken vannregion
  - Innlandsfiskeforvaltning
  - Fysiske inngrep i vassdrag
  - Viltforvaltning
- Samfunn og folkehelse
  - Folkehelse
  - Integrering og bosetting
  - Kommuneregionsamarbeidet
  - Forskning og utvikling
  - Internasjonalt arbeid
  - Innbyggermedvirkning

Prosess – hvordan har avdelingen jobbet med utfordringen

Avdelingsledergruppe leder arbeidet med gjennomgang av alle oppgaver og ressurser.

Arbeidsgruppe Tannhelse bestående av seksjonsleder og klinikkledere med faglig støtte, har sett på tjenestens ressursmodell, vurdert status for tannklinikker og påbegynt et arbeid med tjenesteutvikling.

Risikovurdering arbeidsmiljø for tiltak påbegynnes.

Tiltak som allerede er vedtatt i økonomiplan 2024-2027

- Avdelingen har et nedtrekk på 5,2% - i sin helhet tatt innen tannhelsetjenesten (6,5%)
- Netto økning lønnsbudsjett pga. manglende bemanning/ stillinger som ikke var finansiert i ramme fra Viken med 1,8 mill kr.

Tiltaksoversikt

Samlet oversikt per avdeling

Beløp i 1000 kr

Tiltak - driftsbud. med endringer	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Tannhelse - finansiering av finansutg (Gol tannklinikk)	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Tannhelse - inndragning midler brukergruppe e	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Tannhelse - tilpasning brukergruppe g/generell driftstilpasning	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Totalsum	-11 000	-11 000	-11 000	-11 000

Rammer for offentlig tannhelsetjeneste

- Lovfestet rett til tannbehandling til prioriterte pasientgrupper er endret fra 1.7.204
- Utvidet tannhelsetilbud til unge voksne 21-24 og 25-26 år er blitt styrket gjennom årlige budsjettvedtak i Stortingets og forutsatt at fylkeskommunene skalerer opp tilbudet.
- Tilleggsbevilgning i 2024 for et mer aktivt arbeid for å bidra til at personer med rett til tannhelsetjenester får det, med særlig innretting til eldre med rettigheter.
- Forutsetning om videreføring av bevilgninger til personer med rusmiddelavhengighet under gitte vilkår, innsatte i fengsler i kriminalomsorgen og til tortur og overgrepsofre og personer med alvorlig angst for tannbehandling
- Tannhelseutvalgets utredning 1. oktober i år og vil framover prege debatten om den offentlige tannhelsetjenesten

Må kutt - for ytterligere 3 prosent - ØP 2025-2028 for avdelingen

Tall i mill. kr	2025	2026	2027	2028
ØP 2025-2028 ramme	198,2	196,9	195,5	195,5
<u>Forslag til tiltak:</u>				
Tilpasse klinikkstruktur i tannhelsetjensten	1	1,5	2,5	2,5
Mindre henvisning til private spesialister, økt spesialisthenvisning til TkØ	0,5	0,7	1	1
Endre tilbud offentlig tannlegevakt		0,4	0,4	0,4
Redusere midler til kommunenes innsats for by- og stedsutvikling	0,5	0,5	0,5	0,5
Redusere midler til RPS/ Buskerudplan m/ oppfølging	0,4	0,4	0,4	0,4
Fjerne midler til internasjonal forprosjektordning	0,6	0,6	0,6	0,6
Si opp medlemskap i CPMR/ Nordsjøkommisjon		0,2	0,2	0,2
Generell driftstilpasning avdeling felleskostnader	0,1	0,1	0,1	0,1
Generell driftstilpasning ABØ Analyse	0,1	0,1	0,2	0,2
Sum tiltak (i kr)	3,2	4,5	5,9	5,9
Sum tiltak (i%)	1,6 %	2,3 %	3 %	3 %

Tilpasning i antall tannklinikker 2025-2028

	Nedleggelse fra	Klinikkområde	Pasienter overføres til
Svelvik	1.1.25	Drammen	Drammen
Flå	1.1.25	Hallingdal	Gol
Geilo	1.1.25	Hallingdal	Ål
Hemsedal	1.1.25	Hallingdal	Gol
Nesbyen	1.1.25	Hallingdal	Gol
Krødsherad	1.1.25	Hokksund	Vikersund/ Åmot
Sigdal	1.1.27	Hokksund	Nye Modum
Flesberg	1.7.25	Kongsberg	Kongsberg
Hvittingfoss	1.7.25	Kongsberg	Kongsberg
Veggli (dg)	1.1.25	Kongsberg	Rødberg
Nes i Ådal	1.1.25	Ringerike	Ringerike
Tyristrand	1.1.25	Ringerike	Ringerike

Tjenestemottakere vil oppleve:

- Økt reiseavstand for pasienter og ledsagere
- Klinikken er åpen hver dag, økt fleksibilitet for timeavtale og ved behov for endringer
- Mindre sårbart for avbestilling som følge av behandleres sykdom/ lengre fravær
- Bedre faglig kvalitet i oppfølging og behandling
- Bedre pasientsikkerhet
- Et mer enhetlig tilbud til innbyggerne uavhengig av bosted

Tjenesteutvikling tannhelse

- Mer attraktiv som arbeidsplass med faglig kollegastøtte, kompetansedeling – og utvikling
- Bedre og mer effektiv ressursutnyttelse av personell. Mindre gjennomtrekk.
- Mindre arbeidsbelastning ved sykdom ved klinikken.
- Mer spesialist behandling i egen tjeneste, større faglige utfordringer.
- Kan ta imot personell i praksis og under utdanning, bidrar til rekruttering og kompetanseutvikling
- Styrke samarbeidet med kommunal helsetjeneste og forebyggende arbeid.
- Bedre rustet til å forebygge, avdekke, møte og behandle barn og unge som er utsatt for vold, overgrep og vanskjøtsel.

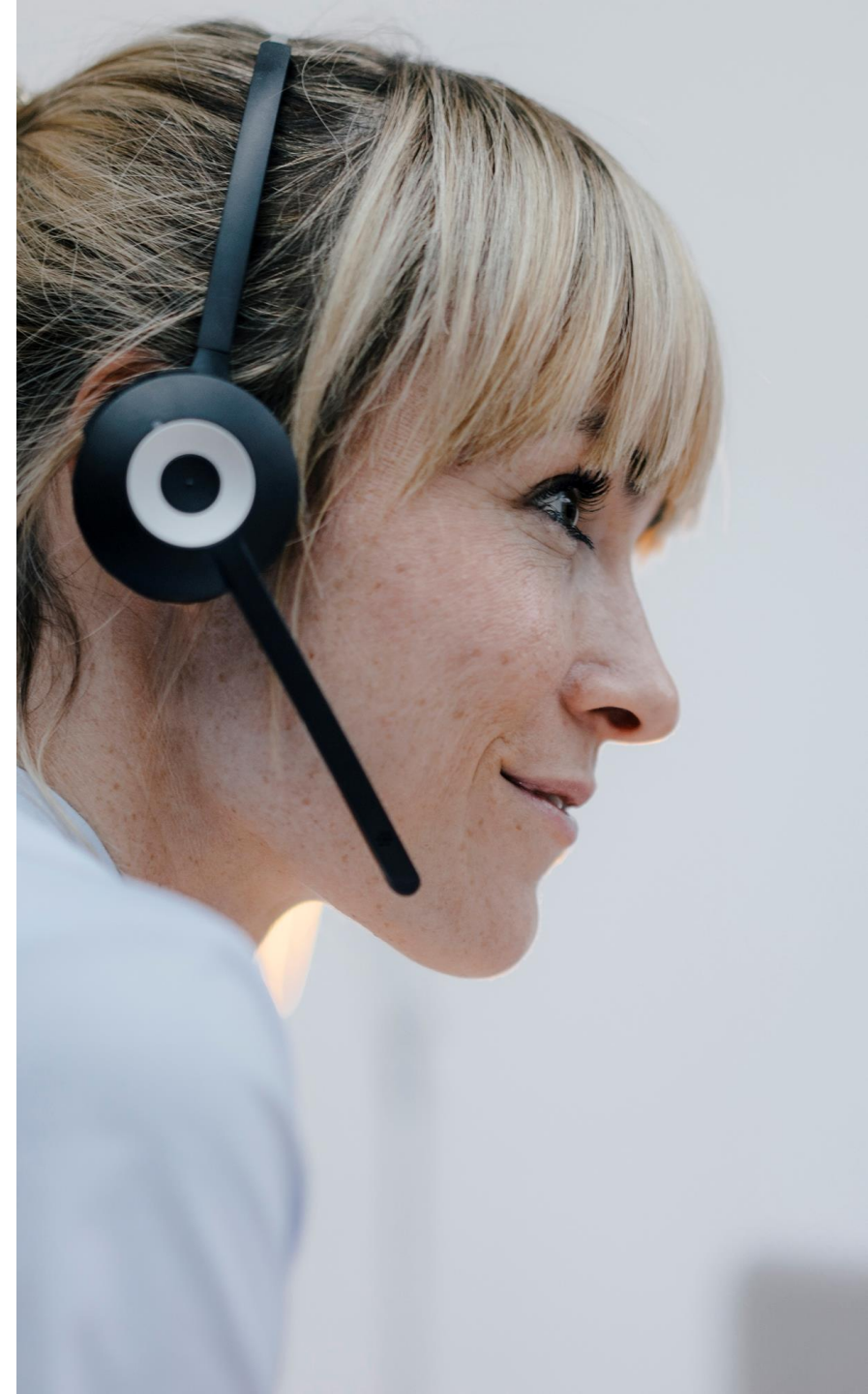
Tilpasning tannklinikker – økonomisk effekt

- I 2028 reduserte årlige driftsutgifter 2,5 mill kr.
- Noe økte utgifter til refusjon av transportutgifter for pasientar pga. lengre reisevei/ drosje, foreløpig estimert til 0,3 mill kr.
- Bedre utnyttelse av kostbart medisinsk/ teknisk utstyr og større fleksibilitet når utstyr blir defekt og trenger reparasjon
- Mer effektiv ressursutnyttelse – reduserte driftskostnader per pasienttime.
- Mindre avbestilte pasienttimer pga. sykdom som gir redusert etterslep prioriterte pasienter
- Mindre administrasjon, særlig pga. store bemanningsutfordringer
- **Unngår investeringsutgifter i størrelsesorden 140 mill kr** på grunn av gamle lokaler med stort oppussingsbehov, og nødvendig oppgradering og modernisering iht. dagens standard og krav til medisinsk og teknisk utstyr, HMS-krav og krav til universell utforming.

Endring i offentlig tannlegevakt

- Ikke en lovpålagt oppgave, men plikt til å yte akutt behandling til prioriterte pasienter
- Endre offentlig tannlegevakt fra 2026 - to alternativer vurderes:
  - Legge ned i Kongsberg og Ringerike. Beholde Drammen, ev. delvis Hallingdal.
  - Ev rullere på vakt avhengig av hvem som har vakt. Tannlegevakttilbudet gis fra den klinikken vakt-tannlegen har sitt arbeidssted
- Innsparing 0,4 mill kr

Kort om øvrige tiltak

- Fjerne midler til Internasjonal forprosjektordning (0,6 mill kr)
  - BFK vil ikke ha virkemidler ovenfor aktører i Buskerud som kan bruke en slik forprosjektordning for å komme i gang med/ posisjon til å starte søknadsprosesser til aktuelle EU-programmer. Ikke en lovpålagt oppgave
- Utmelding CPMR/ Nordsjøkommisjonen (0,2 mill):
  - Tidligste effekt fra 1.1.26 pga ett års utmeldingstid, for å få noe effekt av tiltaket i 2025 må BFK avstå fra å møte i GF og bruke ressurser til møter i arbeidsgrupper
- Redusere utviklingsmidler til by- og stedsutvikling (0,5 mill kr):
  - Kommunene får ikke tilgang til utviklingsmidler, disse prosjektene er ment å være samarbeidsprosjekter hvor fylkeskommunens fagkompetanse flyter til kommunene. Reduserer nærhet og bygger ned relasjonene til kommuner.
- Redusere midler til RPS/ Buskerudplan med oppfølging (0,4 mill kr):
  - Mindre ressurser til å lage kunnskapsgrunnlag for å følge opp RPS, utarbeide og følge opp Buskerudplan

Kan tiltak

Tall i mill. kr	2025	2026	2027	2028
ØP 2025-2028 ramme	198,2	196,9	195,5	195,5
Sum tiltak del 2	3,2	4,5	5,9	5,9
<u>Ytterligere tiltak:</u>				
<i>Ytterligere reduksjon midler til kommunenes innsats for by- og stedsutvikling</i>	0,5	0,5	0,5	0,5
<i>Ytterligere reduksjon midler til RPS/ Buskerudplan m/ oppfølging</i>	0,5	0,5	0,5	0,5
<i>Reduksjon midler til folkehelse og livskvalitet</i>	0,5	0,5	0,5	0,5
Sum ytterligere tiltak (i kr)	1,5	1,5	1,5	1,5
Sum tiltak (i kr)	4,7	6,0	7,4	7,4
Sum tiltak (i %)	2,4 %	3,1 %	3,9 %	3,9 %

Anbefalte tiltak hvis fylkestinget ønsker å redusere totale innsparinger

- Tannhelse gruppe e) med 6 mill kr. fordi effekten ikke er realistisk så lenge vi har etterslep, setter tjenesten under press mht balanse mellom vikariater/ midlertidig økt bemanning og andre tiltak for å få ned etterslep først for voksne betalende pasienter
- 0,4 mill kr til RPS/ Buskerudplan med oppfølging
- 0,5 mill kr til utviklingsarbeid for kommunene på by- og stedsutvikling

Avdelingsgjennomgang

Samferdsel

Fylkesdirektør for Samferdsel
Gro Ryghseter Solberg

Stab/lederstøtte
Siv Andersen
Monica R. Mæhlum –

Mobilitet
Anne Line Berglia

- Strategi
- HP
- NTP
- FOU
- Kollektiv inkl. jernbane
- Leveranseavtale/
oppfølging av Brakar
- TT
- Drosje

Vei og trafikk
Lise-Lotte Holm Bjarnadottir

- Trafikksikkerhet
- Trafikksikkerhetsforum
- Skilt
- Fartsgrenser
- Luft/ støy
- Naturmiljø
- Uttalelser til planer
- Geomatikk

Planlegging
Inger Marie Holst

- Vegutredning
- Forprosjekt
- Kommunedelplan
- Reguleringsplan
- prosjektering
- Infrastruktur
kollektiv, sykkel,
gange og ts

Utbygging
Kristine Utengen

- Byggeledelse
- Kontroll
- Grunnerverv
- Byggeplan
- Oppfølging av
eksterne utbyggere
- Eiendomslandmåling

Drift og vedlikehold
Bjørn Ragnvald Nyhus

- Driftskontrakter
- Elektro/veilys
- Vedlikehold
- Asfalt
- Veimerking
- Gravetillatelser
- Bruforvaltning

Kommunalt oppgavefelleskap veg- og geofag integreres i fagmiljøet og i organisasjonen.
Brakar vil være koblet opp mot seksjon mobilitet

Prosess – hvordan har avdelingen jobbet med utfordringen

- Ledergruppa har med bistand fra ressurspersoner jobbet med omstilling siden høsten 2023.
- Seksjonene og hele avdelingen samlet har medvirket i arbeid med effektivisering – hvordan jobbe smartere
- Brakar har gjort et omfattende arbeid med grunnlagsmateriale for beslutning om å trekke ned kollektivtilbudet
- Det har vært dialog med kommunene i forkant av nedtrekket i kollektivtilbudet
- Drift og vedlikeholds-seksjonen har gjort et omfattende arbeid for å tilpasse nivået til de økonomiske rammene
- Mobilitetsseksjonen har jobbet godt faglig for å få frem konsekvenser av nedtrekk i TT-tjenesten

Tiltak som allerede er vedtatt i økonomiplan 2024-2027 – gjennomført i 2024

Gjennomført i 2024:

- Nedtrekk i kollektivtilbudet på 45 mill. kr
- 30 mill.kr - redusert ramme til drift og vedlikehold
- 2 mill. kr – reduksjon i ramme til TT-ordningen (nedtrekk 10 %)
- 2 mill.kr – reduksjon med 2 årsverk i avdelingen

Beløp i 1000 kr

Tiltak - driftsbud. med endringer	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Ikke besette vakante stillinger	-2 086	-1 086	-1 086	-1 086
Kollektivtransport - nedtrekk TT-ordning	-2 086	-2 086	-2 086	-2 086
Kollektivtransport - tilskudd Brakar	11 215	-20 000	-20 000	-20 000
Redusert vedlikehold på fylkesveier	-31 290	-18 790	-18 790	-18 790
Totalsum	-24 247	-41 962	-41 962	-41 962

Tiltak som allerede er vedtatt i økonomiplan 2024-2027 : Tiltak i 2025-2028

- Forutsatt reversering av 1 vakant stilling
- Ingen endring i TT-Tjenesten
- Nedtrekk i rammen til kollektivtransport med 31,2 mill.kr
- Noe reversering av midler til vedlikehold fv. med 12,5 mill.kr

Beløp i 1000 kr

Tiltak - driftsbud. med endringer	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Ikke besette vakante stillinger	-2 086	-1 086	-1 086	-1 086
Kollektivtransport - nedtrekk TT-ordning	-2 086	-2 086	-2 086	-2 086
Kollektivtransport - tilskudd Brakar	11 215	-20 000	-20 000	-20 000
Redusert vedlikehold på fylkesveier	-31 290	-18 790	-18 790	-18 790
Totalsum	-24 247	-41 962	-41 962	-41 962

Konsekvenser av ytterligere nedtrekk i kollektivtilbudet

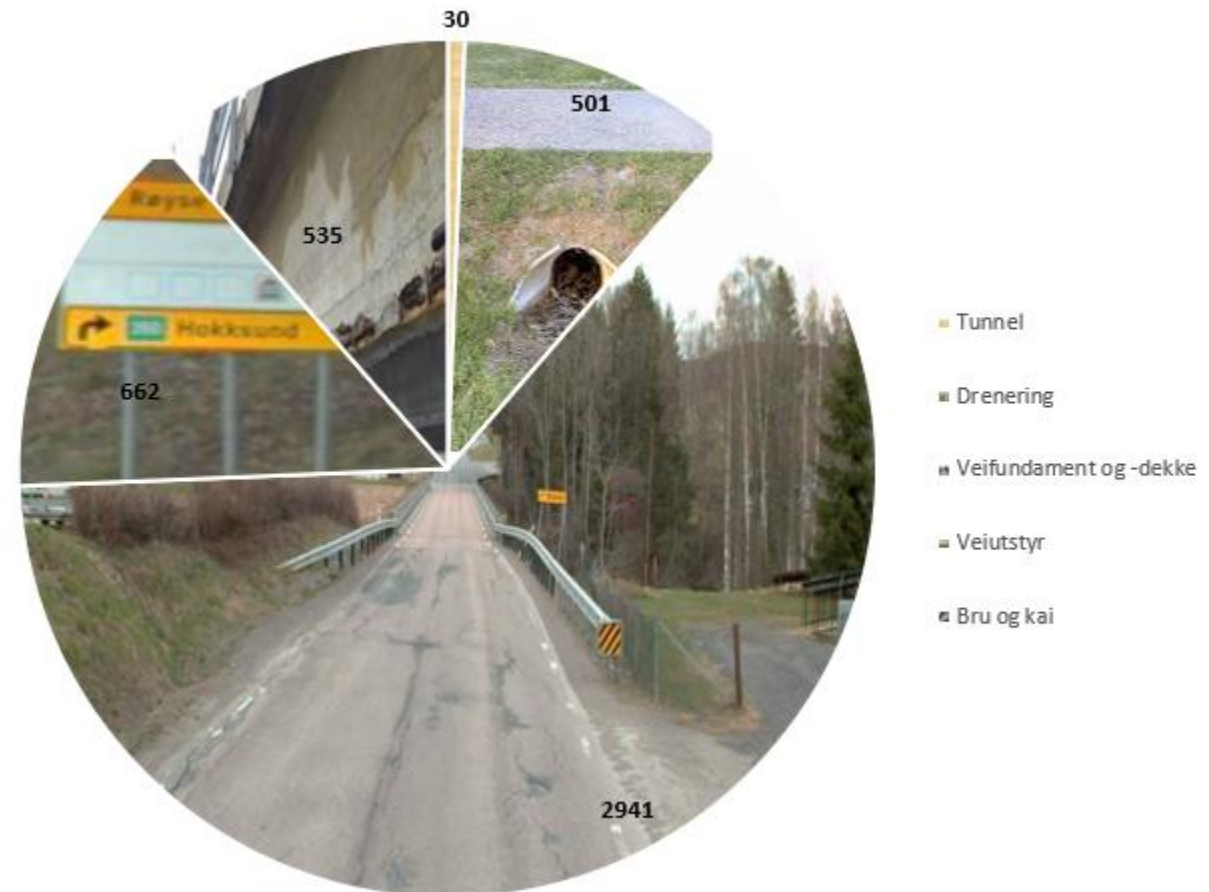
- Kuttet i rutetilbudet i 2024 har halvårsvirkning. Dette rutetilbudet kan opprettholdes i 2025 og 2026 forutsatt samme øk. ramme som i 2024 med tilførsel /bruk av oppsparte midler og egenkapital fra Brakar.
- Redusert ramme på - 31,2 mill kr medfører et like stort nedtak i tilbudet som i 2024 (inntektsbortfall)
- Har ikke full oversikt over konsekvensene av nedtrekket i 2024 ennå (inntektssiden)
- Ikke anbefalt fra BDO eller i retningssak til FT i juni-24
  - «På bakgrunn av de politiske vedtakene **foreslår ikke fylkeskommunedirektøren** endringer i kollektivtilbudet nå. Dette bør likevel vurderes nærmere i forbindelse med organisering av Brakar»
- Nytt kutt må i all hovedsak tas i Drammen
- Reforhandling av lønnsavtale i 2025. (årlig tilskudd til drift kollektiv er 56 mill.kr pluss 23 mill.kr til reduksjon av billettpriser)
- Kan få konsekvenser for forhandling om byvekstavtale
- Må sannsynligvis gå bort fra ungdomsbillett
- Brudd på kontrakter med operatører

Vedlikeholdsetterslep på fylkesveinettet

- Totalt vedlikeholdsetterslep er beregnet til å være på 4,7 mrd. kr
- Dersom budsjetttramma ligger på dagens nivå økes vedlikeholdsetterslepet med 126 mill.kr pr. år
- For å stoppe den negative utviklingen er behovet beregnet til en årlig ramme til d/v av fylkesvei på 583 mill.kr
- For å ta igjen vedlikeholdsetterslepet trengs en ekstra bevilgning på 250 mill.kr i 20 år. (eller økt bevilgning på 200 mill.kr - 25 år, eller 100 mill.kr/år – 50 år)

Vedlikeholdsetterslep i millioner kr

Kutt for ytterligere 3 prosent i ØP 2025-2028 for avdelingen

Tall i mill. kr	2025	2026	2027	2028
ØP 2025-2028 ramme	1 013,5	1 013,5	1 013,5	1 013,5
Samlet tiltak (1 %, 2 %, 3 % og 3 %)	10,1	20,3	30,4	30,4
<i>Redusere 3 stillinger</i>	3,6	3,6	3,6	3,6
<i>Fjerne TS-tilskudd</i>	2,5	2,5	2,5	2,5
<i>Redusert vedlikehold på fylkesveier</i>	4,0	9,2	10,0	10,0
<i>Redusere rammen til TT-ordningen (ikke lovpålagt)</i>		5,0	5,0	5,0
<i>Redusere tilskudd til kollektivtransport</i>			9,3	9,3
Ekstra tiltak	0,0	5,1	10,1	10,1
<i>Redusert vedlikehold på fylkesveier</i>		5,1	10,1	10,1
Ny ramme etter tiltak (del 2)	1 003,4	988,2	973,0	973,0

Ytterligere tiltak for at Buskerud FK oppnår et netto driftsresultat på 4 % i ØP 2025-2028

Tall i mill. kr	2025	2026	2027	2028
Ny ramme etter tiltak (del 2)	1 003,4	988,2	973,0	973,0
Samlet tiltak (+1%):	10,1	10,1	10,1	10,1
<i>Redusere tiltak til kollektivtransport</i>	5,1	5,1	5,1	5,1
<i>Redusert vedlikehold på fylkesveier</i>	5,0	5,0	5,0	5,0
Ny ramme etter tiltak (del 3)	993,3	978,1	962,9	962,9

Anbefalte tiltak hvis fylkestinget ønsker å redusere totale innsparinger

- Tilskudd til kollektivtransport holdes på 2024-nivå eller økes
  - Reduksjon i ramme på 31,2 mill.kr i 2025 utsettes
- Øke bevilgningene til vedlikehold av fylkesveier med mål om å stoppe den negative utviklingen

Avdelingsgjennomgang

Opplæring og kompetanse

Gjennomgang

- Om avdelingen
- Prosess, hvordan har avdelingen jobbet med utfordringen
- Tiltak i ØP 2024 - gjennomført/tiltak som må gjennomføres
- Utkast – nye tiltak
- Prioriteringer ved satsinger

Om opplæring og kompetanse

- videregående opplæring i skole og bedrift inklusive voksne med rett til videregående opplæring
- kombinasjonsprogram - opplæring for minoritetsspråklige
- særskilt språkopplæring
- karriereveiledning for både ungdom og voksne
- realkompetansevurdering for videregående nivå
- opplæring av grunnskoleelever i sosiale og medisinske institusjoner
- opplæring innenfor kriminalomsorgen
- fagskoleutdanning
- folkehøyskoletilbud
- oppfølgingstjeneste, pedagogisk psykologisk tjeneste, karriereveiledning og andre pedagogiske støttetjenester
- tilbud til ungdom i målgruppen som er utenfor videregående opplæring
- bestillerfunksjon for oppgavefelleskapet Fagskolen i Viken.

Prosess – hvordan har avdelingen jobbet med utfordringen

- Utgangspunkt i vedtakene i retningsaken fra fylkestinget
- Involverende prosess med lederne i avdelingen, på skolene og virksomhetene
- Har «snudd alle steiner», sett på stort og smått, gitt omfanget av nødvendig omstilling
- Tjenestetilbud, budsjettfordelingsmodell, administrasjon og ledelse, tilskudd, andre tiltak
- Omstillingen er så stor at tjenestetilbudet må reduseres
- Omstilling av skoletilbudet må være forsvarlig – elevene har fortsatt rett til inntak på ett av tre ønsker. Forslaget er derfor en pakke hvor alt henger sammen. Synkende elevtall og reduksjon av ledige elevplasser er hensyntatt.
- Fullføringsreformen gir elevene økte rettigheter, også voksne

Hovedhensyn bak forslagene

- Det er foretatt generell innstramming allerede i 2024-budsjettet
- Opplæringstilbudet for inneværende skoleår 2024—2025 er redusert med 115 plasser
- Elevantallnedgang og mange ledige skoleplasser krever tilpasning
- Økonomisk effekt er pr nå grove anslag
- Kan redusere antallet skoletilbud, men elevenes rettigheter til ett av tre ønsker må innfris
- Opplæringens relevans: samfunnets og arbeidslivets behov, tilgang på læreplasser
- Reduksjon i skoletilbud gir økende effekt over tid, minst i første budsjettår
- Kvaliteten i opplæringstilbudet må ivaretas og utvikles
- Reduksjon i kostbare tilbud gir lavere rammetilskudd
- Gjestelever: Buskeruds søkere må prioriteres først
- Budsjettfordelingsmodell må fordele vedtatt budsjetttramme objektivt og riktig
- Administrasjon og ledelse
- Kostbare ordninger på skolene
- Budsjettposter i avdelingen – noen kan reduseres, andre er bundet opp

Overordnet – utkast til omstilling

- Retningssakens vedtakspunkter:

Overordnet oppstilling innsparinger	2025	2026	2027	2028
Sum mål for innsparing	-71,612	-107,073	-139,572	-141,072
Pkt 2 Opplæringstilbudet	18,456	53,727	71,716	84,440
Pkt 3 Budsjettfordelingsmodell (et antall PwC tiltak)	6,800	12,400	14,600	15,700
Pkt 5 Fagskolen i Viken	0,000	1,000	2,000	3,000
Pkt 7 Administrasjon og ledelse	0,000	0,400	11,470	12,876
Pkt 9 tilskudd	1,268	1,268	1,268	1,268
Pkt 10 Andre tiltak	19,875	29,412	32,512	33,112
Rest uløst	-25,213	-8,866	-6,005	9,324

Tiltak som allerede er vedtatt i økonomiplan 2024-2027

Innsparinger ØP 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Innsparinger opplæringstilbudet 2024-2025	3,2	8,0	8,6	9,2
FYO - tilskudd utover lovpålagt	5,3	8,4	8,4	8,4
Vikersundprosjektet	0,3	4,0	4,0	4,0
Forsterket driftsbudsjett fagopplæring	0,2	0,2	0,2	0,2
Fagfornyelsen	2,1	2,1	2,1	2,1
Helsefremmende skole	1,9	1,9	1,9	1,9
Kompetansehevingstiltak/ ped utviklingstiltak	1,4	1,4	1,4	1,4
Lerberg skole- og kompetansesenter	1,4	1,4	1,4	1,4
Redusere virksomhetenes rammer med 2,2%	29,0	29,0	29,0	29,0
Fagskolen i Viken, rammekorrigerings	1,7	1,7	1,7	1,7

Ytterligere tiltak for å løse 2025-2027 i vedtatt økonomiplan 2024-2027

	2024	2025	2026	2027	2028
ØP 2025-2028 ramme	1 817,8	1 791,0	1 779,9	1 762,2	1 762,2
<i>Samlet tiltak</i>		25,4	35,9	53,0	53,0
Budsjettfordelingsmodell		6,8	12,4	14,6	15,7
Fagskole		0,0	1,0	2,0	3,0
Tilskudd EO, UEB, HØFY AS		1,3	1,3	1,3	1,3
Administrasjon og ledelse		0,0	0,4	11,5	12,9
Andre tiltak		17,3	20,8	23,6	20,1
Sum tiltak		25,4	35,9	53,0	53,0

Må kutt - for ytterligere 3 prosent - ØP 2025-2028 for avdelingen

		2025	2026	2027	2028
ØP 2025-2028 ramme		1 791,0	1 779,9	1 762,2	1 762,2
<i>Samlet tiltak (2 %, 2,5 %, 3 % og 3 %)</i>		35,8	44,5	52,9	52,9
Opplæringstilbudet		18,5	44,5	52,9	52,9
Andre tiltak		2,6			
Sum tiltak		21,0	44,5	52,9	52,9
<i>Ekstra tiltak</i>		0,0	8,9	17,6	17,6
Opplæringstilbudet		0	8,9	17,6	17,6
Sum tiltak		0	8,9	17,6	17,6

Ytterligere tiltak for å nå innsparingsmålene i slutten av perioden

	2025	2026	2027	2028
Ny ramme etter tiltak (del 2)	1 755,2	1 726,5	1 691,7	1 691,7
<i>Samlet tiltak (+1%):</i>	<i>17,9</i>	<i>17,8</i>	<i>17,6</i>	<i>17,6</i>
Opplæringstilbudet	0,0	0,3	1,2	13,9
Andre tiltak	0,0	8,6	8,9	13,0
Sum tiltak	0,0	8,9	10,1	26,9

Opplæringstilbudet

St Hallvard vgs 1,315 - 10,460 mill kr

Legge ned dans og drama, konvertere idrett til ST

Konvertere idrett til ST

Drammen vgs 0,211 - 0,644 mill kr

Konvertere forsker til ord ST

Konvertere toppidrett til ord idrettstilbud

Lier vgs 1,991 - 4,778 mill kr

Legge ned halv klasse vg2 blomsterdekoratør

Legge ned en klasse vg2 helsearbeider

Konvertere 4-årige løp til ord løp HO og SSR

Åssiden vgs 2,253 - 5,406 mill kr

Vg2 aktivitør halv klasse legge ned

Vg2 matproduksjon halv klasse legge ned

Vg2 Industriteknologi legge ned

Legge ned ett vg2 tilbud BA ut fra søking

Opplæringstilbudet

Kongsberg vgs 3,1 - 11,3 mill kr

IB legge ned

Vg2 kjøretøy legge ned

Vg1 håndverk, design og produktutvikling legge ned

Vg2 søm og tekstilhåndverk legge ned

Vg2 skog legge ned

Numedal vgs 3,8 - 27,2 mill ved nedleggelse

Legge ned skolen, gradvis nedtrapping årskull

Alternativt skole med vg1 tilbud (vg2 og Vg3 går ferdig)

Alternativt skole med vg1 tilbud (vg2 og Vg3 elever flyttes)

Alternativt ta ned 2 klasseressurser og stramme tilbudet

Ål vgs 0,4 - 0,9 mill kr

Øke til hel klasse kjøretøy ved å legge ned 0,5 kl ind teknologi

Gol vgs 0,2 - 1,6 mill kr

Konvertere idrett til ST

Opplæringstilbudet

Hønefoss vgs 2,8 - 7,6 mill kr
Vg2 drone - legge ned
Vg2 FBIE legge ned en av klassene (frisør eller interiør/eksp)
KDA konvertere til ST
Konvertere 4-årige løp til ord løp HO
Ringerike vgs 0,7 - 10,8 mill kr
Musikktilbudet legge ned
Buskerud vgs 0,7 - 3,6 mill kr
Legge ned Restaurant og matfag

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Opplæringstilbudet oppsummert

Sum eventuell besparelse Numedal legges ned	18,4 - 84,4 mill kr
Sum eventuell besparelse Numedal vg1 (vg2 og vg3 går ferdig)	14,5 - 66,5 mill kr
Sum eventuell besparelse Numedal vg1 (vg2 og vg3 flyttes)	19,2 - 66,5
Sum eventuell besparelse Numedal ned 2 klasseressurser	16,0 - 59,0 mill kr

Administrasjon og ledelse

- Sammenslåing av skolene 9,7 mill kr (antatt fra 2027 med 1,94 mill pr):
  - Ål vgs og Gol vgs
  - Hønefoss vgs og Ringerike vgs
  - Eiker vgs og Buskerud vgs
  - St. Hallvard vgs og Lier vgs
  - Kongsberg vgs og Numedal vgs
- Tre andre virksomheter – et adm årsverk til sammen 0,8 mill kr (antatt fra 2027)
- Avdeling opplæring og kompetanse – fra 0,4 i 2026 til 2,3 mill kr i 2028

Budsjettfordelingsmodell

Tiltak fra PwC-rapport	2025	2026	2027	2028
Vikarutgifter reduseres med redusert planlagt undertid	2,400	5,300	5,300	5,300
Færre programfag ST vg2 og vg3	0,400	2,100	3,600	4,500
Reduksjon utgifter utdelingsseremonier	0,200	0,200	0,200	0,200
Ekskursjoner og internasjonalisering	1,500	1,500	1,500	1,500
Sentrale drøftinger avtaleverk - lik praksis	0,400	1,300	1,800	1,800
Personalturer - redusere utgifter	1,000	1,000	1,000	1,000
Redusere store faste kostnader	0,400	0,500	0,700	0,900
Mer møter/samlinger digitalt	0,500	0,500	0,500	0,500
Sum tiltak til budsjettfordelingsmodell	6,800	12,400	14,600	15,700

Fagskolen i Viken, tilskudd til organisasjoner

Tiltak Fagskolen i Viken	2025	2026	2027	2028
Redusere frie midler fra 5,4 mill	0	1,000	2,000	3,000

Tiltak	2025	2026	2027	2028
Tilskudd HØFY AS	0,438	0,438	0,438	0,438
Ungt Entreprenørskap Buskerud	0,780	0,780	0,780	0,780
Elevorganisasjonen	0,050	0,050	0,050	0,050
Sum	1,268	1,268	1,268	1,268

Andre tiltak

Tiltak	2025	2026	2027	2028
Virksomhetene:				
Mobilordningen	1,500	2,500	5,000	5,000
Seniordager ekstra	2,658	2,658	2,658	2,658
Ekstra tillitsvalgtressurs	1,950	1,950	1,950	1,950
Ekstra HVO ressurs	0,576	0,576	0,576	0,576
Databriller	0,335	0,335	0,335	0,335
Privatisere/legge ned kantiner 2023	3,937	7,874	7,874	7,874
Stramme inn utlånsreglement for utlån skoler, effekt 0,5 mill kr ved Drammen	0,500	0,500	0,500	0,500
Fjerne sertifisering miljøfyrtårn (fra PwC rapport)	0,300	0,300	0,300	0,300
Redusere renholdsutgifter (fra PwC rapport)	2,000	4,000	4,000	4,000
Sum fellestiltak virksomheter	13,756	20,693	23,193	23,193

Mobilordning, ekstra seniordager, ekstra TV og HVO ressurs vedtatt i Viken uten kompensasjon til skolene

Andre tiltak

Opplæringsavdelingen:	2025	2026	2027	2028
Helsefremmende skole	0,219	0,219	0,219	0,219
Elevtjenesten (digital tilgang til 50 hjelpetjenester for elever og lærlinger)	1,100	1,100	1,100	1,100
Stramme inn utlånsreglement for utlån skoler	0,500	0,500	0,500	0,500
Digitale verktøy	0,010	0,010	0,010	0,010
Vg3 i skole	4,000	4,000	4,000	4,000
Opplæring og kurs	0,030	0,030	0,030	0,030
Annonser, reklame	0,010	0,010	0,010	0,010
Utdelingssermonier	0,400	0,400	0,400	0,400
Aktiv på vei til lære plass	0,200	0,200	0,200	0,200
Rekruttering til læreplasser	0,200	0,200	0,200	0,200
Prøvenemdsarbeid		2,000	2,000	2,000
Voksenopplæring	0,600	1,200	1,800	2,400
Ped utviklingsmidler, sommerskole, komp heving, kjøp elevplasser osv	4,150	4,150	4,150	4,150
Sum opplæringsavdelingen	11,419	14,019	14,619	15,219

Andre tiltak – vedtak som må finansieres av innsparte midler

Ikke finansierte politiske vedtak 2024:	2025	2026	2027	2028
Vikersundprosjektet/Fremtidens skole, HUOK 23/2024	-2,300	-2,300	-2,300	-2,300
Lærekandidater (kategori C) HUOK 27/2024	-3,000	-3,000	-3,000	-3,000
Sum	-5,300	-5,300	-5,300	-5,300

Mulig prioritert reversering av tiltak økonomisk handlingsrom

- Fullstendig nedlegging av Numedal vgs
- Nedlegging av dans og drama St Hallvard vgs
- Sammenslåing Gol vgs og Ål vgs (men de må spare inn 1 stilling ved samarbeid om administrasjon og ledelse)
- Vikersundprosjektet
- Lærekandidater kategori C

Investeringer

Finans og organisasjon

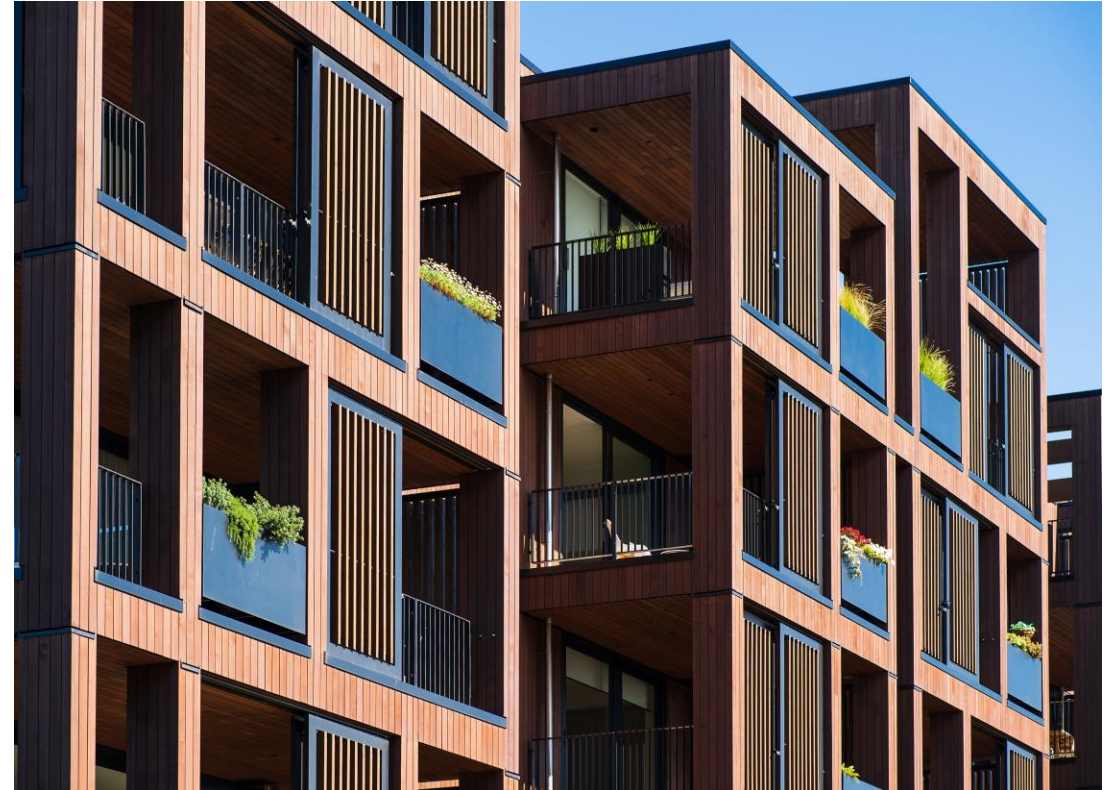
Forslag til tiltak Adm/Skole 2024 - 2027

	Mill kr	Endring
Kongsberg vgs - MDD	41	-19
Kongsberg vgs - samlokalisering	62	-112
Sikringstiltak (brann, elektro etc)	27	6
Energi- og miljøtiltak	29	4
Fremtidig investeringsbehov	0	-755
- Strømsø vgs	351	351
- Lier - lærerarbeidsplasser	30	30
- Buskerud - brannvann	15	15
- IRP inneklima/fasade/ventilasjon	90	90
- Omstillingstiltak	60	60
Ombygginger tilpasninger inntak	42	0
Programmering/prosjektering	35	27
Kostnadskrevende utstyr	21	0
	803	-303

Konsekvenser av redusert investeringsnivå

- 303 mill. kr lavere kostnader på investeringer medfører reduserte rente- og avdragsutgifter i 2027 på over 20 mill kr.
- Dette muliggjør mer satsing på vedlikehold
- Det er foreløpig ikke beregnet fult ut vedlikeholdsetterslepet på bygninger.

Tannhelse

	2024	2025	2026	2027
Diverse klinikker - investering	8000	2000	2000	2000
Diverse klinikker - utstyr	4500	4500	4500	4500
Gol tannklinikk	25000			
Modum tannklinikk nye lokaler	9000	9000		

- Tabell er vedtak ØP 2024 – ikke oppdatert til 2025.
- Må ta en strukturanalyse grunnet endringer i klinikker, nye pasientgrupper mv. Fylkeskommunedirektør vil komme tilbake med behov senere.
- Modum tannklinikk er fortsatt under prosjektering. Endelig behov er ikke klarlagt
- Ny tannklinikk i Numedal må vurderes

Investeringer Samferdsel

Prosjektnavn	Binding	2025	2026	2027	2028
Fv. 283 Rehabilitering Bragernestunnelen	10,7	10,7			
Fv. 287 Tingstad bru – Tukudalen	25	25			
Fv. 319 Svelvikveien, Drammen	9,3	9,3			
Fv. 2729 Øvre Storgate mellom Øvre Sund bru og Landfalløybrua	3,2	3,2			
Fv. 2704 Nøsteveien, tilskudd til Lier kommune	12,5		12,5		
Fv. 241 Hønenkrysset - Putten	29	29			
Fv. 40 Grettefoss bru	133,5	51	57,5	25	
Bussframkommelighet Drammen sentrum	5		5		
Fv. 290 Osloveien x kv. 3700 Bredalsveien (USN-krysset)	10		10		
Fv. 2722 Konnerudgata, Hallermoveien N/S	56	26,5	17,5	12	
Fv. 35/68 Vestfossen sentrum	14,8	5	9,8		
Planlegging	42	14	14	14	14
Totalt	351	173,7	126,3	51	14
Budsjettrammer		173,7	173,7	152,5	152,5

Oppsummerende betraktninger

Finans og organisasjon

Oppsummering

Det tas ikke vedtak om tiltak i dag. Det som er presentert er mulige forslag for å levere på det politiske oppdraget.

Dette gjenstår før fylkeskommunedirektør kan komme med forslag til vedtak

- Kvalitetssikring av alle estimer og tall
- Helhetlig blikk på prioritering på tvers av avdelinger – vurdere om total belastning blir riktig og balansert
- Mer grundig gjennomgang av konsekvenser
- Før tiltak kan ferdigstilles som vedtak må det drøftes med tillitsvalgte

Handlingsrom

Med å gjennomføre kutt i retning av og størrelsesorden her presentert vil vi kunne nå 3 prosent netto driftsresultat ved «må kuttene» og 4 prosent netto driftsresultat ved «kan kuttene».

Det ligger et handlingsrom i overskudd. Dette kan brukes både til gjeldsreduksjon, egenfinansiering av investeringer, eller reversere de mest politisk krevende tiltakene

Det er noe usikkerhet knyttet til investeringsanslagene, spesielt for tannhelse. Det er likevel sannsynlig at det vil være en lavere gjeldsutvikling i perioden, noe som også bidrar til et økt handlingsrom

Hva skal til for å lykkes med omstilling

I analysene av mulige kutt har vi lagt vekt på

- Fokus på kvalitet
- Forsvarlighet
- Fokus på gjennomføring
- Fokus på gjennomføring av samfunnsoppdragene
- Tiltak og ikke flate rammekutt
- Hva slags handlingsrom har politikken

Økonomisk omstilling handler om hvilken strategisk retning vi skal jobbe mot og hvilke prioriteringer som understøtter retningsvalg.

Økonomien setter dette målet under press, men det søkes å få mest mulig samfunnseffekt ut av de pengene vi har til rådighet

